

Polisi Diogelu Ysgol Panteg

[English Version Available]

Ysgol Panteg, Heol Yr Orsaf, Tre Griffith, Pont-y-Pŵl, Torfaen, NP4 5JH

01495 762581

head.ysgolpanteg@torfaen.gov.uk

www.ysgolpanteg.cymru

Pennaeth | Head: Dr. Matthew James Dicken, MA(Ed), PGCert, BA(Hons)

Polisi Diogelu Ysgol Panteg

Wedi selio ar Bolisi Gyngor Bwrdeisdref Sirol Torfaen

2022 - 2023

Ysgol: Ysgol Panteg

Pennaeth: Dr. Matthew James Dicken

Enwau'r personél sydd â chyfrifoldeb dynodedig ar gyfer diogelu plant a phobl ifanc

Blwyddyn Academaidd	Diogelu Berson Dynodedig	Dirprwy Diogelu Berson Dynodedig	Llywodraethw r Diogelu Plant	Cadeirydd Llywodraethwyr
2022-2023	Dr. Matthew James Dicken	(1) Mr. Tom Rainsbury (2) Ms. Nerys Phillips (3) Miss Caitlin Harley	Mr. Martyn Redwood	Mr. Huw Coburn

Dyddiadau adolygu'r polisi

Dyddiad adolygu	Newidiadau a waned	Gan Bwy	Dyddiad Rhannwyd y'i
Medi 2022	Diweddarau Polisi a Sicrhau Ei Fod yn Ffit ar gyfer ei Bwrpas	Dr. Matthew James Dicken	13/09/2022
Hydref 2022	Sicrhau bod y polisi yn cyfateb a gofynion newydd Torfaen	Mr. Tom Rainsbury a Dr. Matthew James Dicken	08/11/2022
Ionawr 2023	Ychwanegu 2x Dirprwy Diogelu Berson Dynodedig Ychwanegol	Dr. Matthew James Dicken	10/01/2023

Dyddiadau hyfforddiant staff a manylion teitl y cwrs a'r darparwr hyfforddiant

Ysgol Gyfan	Diogelu Berson Dynodedig	Dirprwy Diogelu Berson Dynodedig
Hyfforddiant i Staff Gyfan – Medi 2021 [WEDI'I GYFLAWNI]	Hyfforddiant Diogelu Berson Dynodedig – Tachwedd 2021 [WEDI'I GYFLAWNI]	Hyfforddiant Diogelu Berson Dynodedig – Tachwedd 2021 [WEDI'I GYFLAWNI - TR] Hyfforddiant Diogelu Berson Dynodedig – Tachwedd 2022 [WEDI'I GYFLAWNI-NPh & CH]

LIDP			
Hyfforddiant Prevent - 05/10/2020 [WEDI'I GYFLAWNI]	Hyfforddiant Diogelu Plant i Lywodraethwyr – Hydref 2022 [WEDI'I GYFLAWNI]		

Dyddiadau'r Adolygiad Llywodraethwyr o'r polisi

Medi 2022
Tachwedd 2022
Ionawr 2023

Cynnwys

Cyflwyniad

Ymrwymiad Ysgol

Darparu Amgylchedd Diogel a Chefnogol:

1. Recriwtio a Dewis mwy Diogel
2. Ymarfer Diogel
3. Gwybodaeth Diogelu ar gyfer Disgyblion
4. Partneriaeth gyda Rhieni
5. Partneriaeth gydag Eraill
6. Hyfforddiant Ysgol ac Ymsefydlu ar gyfer Staff
7. Cymorth, Cyngor ac Arweiniad ar gyfer Staff
8. Plant sydd ar Goll o Addysg
9. Gwybodaeth Disgyblion
10. Rolau a Chyfrifoldebau:
  - Y Corff Llywodraethu
  - Y Pennaeth
  - Yr Diogelu Berson Dynodedig Amddiffyn Plant
  - Yr Holl Staff a Gwirfoddolwyr

Adnabod Plant a allai fod yn dioddef neu'n debygol o ddioddef Niwed Sylweddol.

Cymryd Camau i Sicrhau bod Plant yn Ddiogel yn yr Ysgol a Gartref:

1. Atal
2. Gweithdrefnau
3. Cefnogi'r disgybl sydd mewn perygl
4. Plant ag anghenion addysgol ychwanegol
5. Staff i adrodd ar unwaith
6. Ymateb i Ddatgeliad
7. Gweithredu gan yr Diogelu Berson Dynodedig
8. Gweithredu yn dilyn atgyfeiriad Amddiffyn Plant
9. Cofnodi a Monitro
10. Cefnogi'r Plentyn a Phartneriaeth gyda Rhieni

CYFLWYNIAD

Mae'r polisi hwn yn berthnasol i bob oedolyn, gan gynnwys gwirfoddolwyr, sy'n gweithio yn neu ar ran yr ysgol.

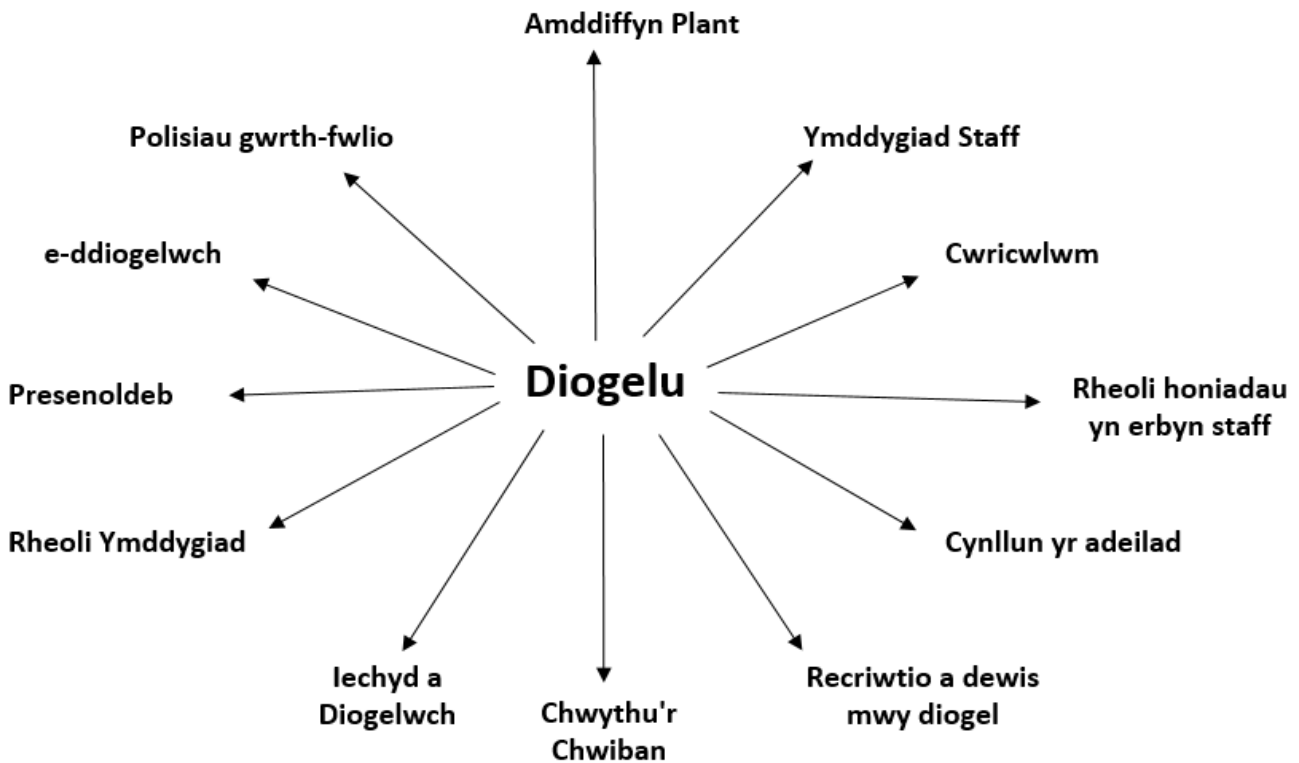
Mae pawb sy'n gweithio yn neu ar gyfer ein gwasanaeth ysgol yn rhannu'r un amcan i helpu i gadw plant a phobl ifanc yn ddiogel drwy gyfrannu at:

- ddarparu amgylchedd diogel i blant a phobl ifanc i ddysgu a datblygu yn ein lleoliad ysgol, ac
- adnabod plant a phobl ifanc sy'n dioddef neu'n debygol o ddioddef niwed sylweddol, a chymryd camau priodol gyda'r nod o sicrhau eu bod yn cael eu cadw'n ddiogel yn y cartref ac yn ein hysgol.

YMRWYMIAD YSGOL

Mae Ysgol Panteg wedi ymrwymo i Ddiogelu a Hyrwyddo Lles ei holl ddisgyblion. Mae lles pob disgybl yn holl bwysig. Rydym yn cydnabod y gall *rhai* plant fod yn arbennig o agored i gam-drin. Rydym yn cydnabod y gall plant sy'n cael eu cam-drin neu eu hesgeuluso ei chael yn anodd datblygu ymdeimlad o hunan-werth ac i weld y byd mewn ffordd gadarnhaol. Tra yn yr ysgol, gall eu hymddygiad fod yn heriol. Rydym yn cydnabod y bydd rhai plant sydd wedi profi cam-drin yn niweidio pobl eraill. Byddwn bob amser yn cymryd ymagwedd ystyriol a sensitif fel y gallwn gefnogi ein holl ddisgyblion.

Byddwn yn sicrhau bod pob un o'n polisiâu'n cysylltu i hyrwyddo diogelu plant.

DARPARU AMGYLCHEDD DIOGEL A CHEFNOGOL

1 Recriwtio a Dewis Mwy Diogel

Mae'r ysgol hon wedi ymrwymo i ddiogelu a hyrwyddo lles plant a phobl ifanc ac yn disgwyl i'r holl staff a gwirfoddolwyr rannu'r ymrwymiad hwn

Rydym yn sicrhau bod yr holl fesurau priodol yn cael eu cymhwysu mewn perthynas â phawb sy'n gweithio yn yr ysgol sy'n debygol o gael eu gweld gan y plant fel oedolyn diogel a dibynadwy gan gynnwys gwirfoddolwyr, llywodraethwyr a staff a gyflogir gan gontractwyr. Mae arferion recriwtio mwy diogel yn cynnwys craffu ar ymgeiswyr, gwirio ymgeiswyr a chymwysterau academiaidd neu alwedigaethol, cael geirdaon proffesiynol, gwirio hanes cyflogaeth flaenorol a sicrhau bod gan ymgeisydd yr iechyd a'r gallu corfforol ar gyfer y swydd. Mae hefyd yn cynnwys cynnal cyfweiliadau a, lle bo'n briodol, cynnal gwiriad (GDG) manylach i wirio yn erbyn y rhestr wahardd.

Yn unol â newidiadau statudol, yn seiliedig ar y Rheoliadau, bydd y canlynol yn gymwys:

- cael Gwiriad GDG Manylach ar gyfer **pob** penodiad newydd i'n gweithlu ysgol (oni bai bod hygludedd yn gymwys, e.e. athrawon cyflenwi);
- mae'r ysgol hon wedi ymrwymo i gadw un cofnod canolog cyfredol sy'n rhoi manylion amrywiaeth o wiriadau a gynhaliwyd ar ein staff;
- bydd pob penodiad newydd i'n gweithlu ysgol sydd wedi byw y tu allan i'r DU yn destun gwiriadau ychwanegol fel y bo'n briodol;

- mae ein hysgol yn sicrhau bod staff cyflenwi wedi cael y gwiriadau angenrheidiol ac fe'i gwneir yn ymwybodol o'r polisi hwn;
- rhaid i wiriadau adnabod gael eu cynnal ar bob penodiad i'n gweithlu ysgol cyn gwneud y penodiad, mewn partneriaeth â'r Awdurdod Lleol.

2 Ymarfer Diogel

Bydd ein hysgol yn dilyn polisi a gweithdrefnau Diogelu Plant a Phobl Ifanc mewn Lleoliadau Addysgol ynghyd ag arweiniad a ddarperir gan Fwrdd Diogelu Gwent.

<https://www.gwentsafeguarding.org.uk/en/Children/Protocols-and-Procedures/National-Documents/National-Protocols-Forms-Guidance-Useful-Documents.aspx>

Mae arferion gwaith diogel yn sicrhau bod disgyblion yn ddiogel a bod yr holl staff yn:

- gyfrifol am eu gweithredoedd a'u hymddygiad eu hunain a dylent osgoi unrhyw ymddygiad a fyddai'n arwain unrhyw berson rhesymol i gwestiynu eu cymhelliant a'u bwiriadau;
- gweithio mewn ffordd agored a thryloyw;
- gweithio gyda chydweithwyr eraill lle bo modd mewn sefyllfaoedd agored i'w cwestiynu;
- trafod a/neu gymryd cyngor gan reolaeth ysgol dros unrhyw ddigwyddiad a allai arwain at bryder;
- cofnodi unrhyw ddigwyddiadau neu benderfyniadau a wneir;
- gosod yr un safonau proffesiynol gwaeth beth fo'u rhyw neu rywioldeb;
- bod yn ymwybodol o'r polisi cyfrinachedd;
- yn ymwybodol y gallai torri'r gyfraith a chanllawiau proffesiynol eraill arwain at gamau disgyblu a/neu droseddol sy'n cael eu cymryd yn eu herbyn.

3 Gwybodaeth diogelu ar gyfer disgyblion

Mae'r holl ddisgyblion yn ein hysgol yn ymwybodol o nifer o staff y gallant siarad â nhw. Mae ein hysgol wedi ymrwmo i sicrhau bod disgyblion yn ymwybodol o ymddygiad annerbyniol tuag atynt a sut y gallant gadw eu hunain yn ddiogel. Mae pob disgybl yn gwybod bod gennym diogelu aelod o staff sy'n gyfrifol am amddiffyn plant ac yn gwybod pwy yw hwnnw/honno. Rydym yn hysbysu disgyblion o'r rhai hynny y gallant siarad â nhw, y tu mewn a'r tu allan i'r ysgol, eu hawl i gael gwrandawriad a pha gamau y gellir eu cymryd i'w hamddiffyn rhag niwed.

Bydd ein hysgol yn sicrhau bod disgyblion yn ymwybodol bod gwybodaeth ar gael yn yr ysgol a gartref. Yn yr ysgol, mae poster ChildLine a'r NSPCC wedi'u gosod mewn mannau strategol i wneud y gorau o'r potensial i blant weld y poster hyn. Mae poster addas i blant sy'n cynnwys delweddau o staff perthnasol wedi'u gosod yn yr ystafelloedd dosbarth ac o amgylch yr ysgol ac maent yn hawdd eu deall i'n plant ieuengaf. Mae tudalen yn cynnwys dogfennau a gwefannau defnyddiol ar gael ar wefan yr ysgol i'r plant gael mynediad adref.

Darperir trefniadau'r ysgol ar gyfer ymgynghori â disgyblion a gwranddo arnynt ar bosteri sy'n addas i blant sydd wedi'u lleoli mewn ystafelloedd dosbarth ac o amgylch yr ysgol. Sicrheir bod darpariaeth ar gael i bob plentyn gael yr amser a'r gefnogaeth sydd eu hangen arnynt, boed hynny gyda'r athro dosbarth, aelod o staff cefnogol neu aelod dynodedig o staff sydd â'r hyfforddiant ychwanegol i gefnogi plant yn effeithiol. Mae diogelu yn bwynt agenda sefydlog i'r Cyngor Ysgol drafod ystod eang o faterion Diogelu. Mae adborth y Cyngor Ysgol yn llywio ac yn llywio arferion Diogelu o fewn yr ysgol.

Rydym yn gwneud disgyblion yn ymwybodol o'r trefniadau hyn trwy siarad gyda'r plant yn ystod gweithgareddau amser cylch ac ar sail un i un pan fo angen penodol wedi ei adnabod gan athrawes ddosbarth. Mae posterï ar gael hefyd gyda lluniau o aelodau allweddol o staff y gwahoddir y plant i siarad â nhw unrhyw bryd. Darperir wythnosau Diogelu Cenedlaethol yn unol â hynny er mwyn rhoi dealltwriaeth gynyddol i'r plant o'r angen am weithdrefnau Diogelu effeithiol i gefnogi'r plant a'u rhoi ar waith.

4 Partneriaeth â Rhieni

Mae'r ysgol yn rhannu pwrpas gyda rhieni i addysgu a chadw plant yn ddiogel rhag niwed ac i gael hybu eu lles. Darparwyd gwybodaeth i rieni yn yr ysgol ac o gwmpas yr ysgol a hefyd ar wefan yr ysgol. Mae'r hysbysfwrdd ar y dull i'r ysgol yn cynnwys gwybodaeth a gweithdrefnau Diogelu'r ysgol; mae'n rhestru pwy i gysylltu â nhw (gyda rhifau ffôn) ac mae hefyd yn rhoi manylion y personau i gysylltu â nhw o fewn yr Awdurdod Lleol. Ar wefan yr ysgol, mae tudalen benodol i Ddiogelu sy'n cynnwys yr holl wybodaeth berthnasol, fersiwn electronig o'r posterï a arddangosir yn yr ysgol a hefyd gwefannau sy'n eu hysbysu am wybodaeth megis www.nspcc.org.uk; a www.ceop.gov.uk. Mae sesiynau digidol hefyd yn cael eu cynnig i rieni yn wythnosol gyda'r arweinydd Lles, mae'r sesiynau hyn wedi'u cynllunio i gefnogi rhieni ag unrhyw anghenion/pryderon lles sy'n codi. Mae'r ysgol hefyd yn cynnig hyfforddiant diogelu sylfaenol i rieni bob tymor.

Rydym wedi ymrwymo i weithio gyda rhieni yn gadarnhaol, yn agored ac yn onest. Rydym yn sicrhau bod pob rhiant yn cael ei drin â pharch, urddas a chwarteisi. Rydym yn parchu hawliau rhieni i breifatrwydd a chyfrinachedd ac ni fyddwn yn rhannu gwybodaeth sensitif oni bai bod gennym ganiatâd, neu fod angen gwneud hynny er mwyn amddiffyn plentyn. Bydd Ysgol Panteg yn rhannu gyda rhieni unrhyw bryderon sydd gennym am blentyn oni bai y gallai gwneud hynny roi plentyn mewn perygl o niwed.

Rydym yn annog rhieni i drafod unrhyw bryderon sydd ganddynt gyda'r athro dosbarth yn y lle cyntaf. Os teimlwch fod angen dwysáu eich pryder, neu os yw'n well gennych beidio â/neu os na allwch drafod y pryder gyda'r athro dosbarth, gallwch drafod eich pryder gyda Dr. Matthew Dicken Dicken (Pennaeth a Pherson Diogelu Dynodedig), Mr. Thomas Rainsbury (Dirprwy Bennaeth a Dirprwy Berson Diogelu) neu Miss Caitlin Harley (Arweinydd Llesiant).

Rydym yn gwneud rhieni'n ymwybodol o'n polisi diogelu yn ein prospectws ysgol a ddarperir i bob rhiant newydd pan fydd eu plant yn dechrau'r ysgol. Mae rhieni hefyd yn cael eu cyfeirio at y Polisi Diogelu trwy bosterï amrywiol ar hysbysfwrdd yr Ysgol, yn y dderbynfa a thu allan i'r dosbarthiadau. Wrth gysylltu â'r ysgol i drafod pryderon, anogir rhieni i edrych ar y Polisi Diogelu sydd ar gael ar-lein, a rhoddir gwybod i rieni y gallant weld y polisi hwn ar gais.

5 Partneriaethau gydag Eraill

Mae ein hysgol yn cydnabod ei bod yn hanfodol sefydlu perthynas waith gadarnhaol ac effeithiol gydag asiantaethau eraill sy'n bartneriaid ym Mwrdd Diogelu Gwent. Mae gan Ysgol Panteg gysylltiadau effeithiol gyda'r Awdurdod Lleol, Gofal Cymdeithasol a Theuluoedd yn Gyntaf. Pan fo angen, bydd Ysgol Panteg yn ymdrechu i drafod pryderon gyda rhieni/neu ofalwyr am eu plant. Fodd bynnag, mae amgylchiadau eithriadol lle bydd yr ysgol yn ceisio cefnogaeth gan y Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol a/Heddlu gyda gwybodaeth rhieni, mae hyn yn unol â gweithdrefnau Amddiffyn Plant. Yn ogystal â hyn, bydd Ysgol Panteg yn ceisio cymorth gan asiantaethau fel ChildLine, Barnardo's, yr NSPCC a Cychwyn Cadarn. Bydd Ysgol Panteg yn ymdrechu i sefydlu cysylltiadau effeithiol gydag ystod o asiantaethau er mwyn sicrhau diogelwch ein holl fyfyrwyr. Mae cyfrifoldeb ar y cyd ar yr holl asiantaethau hyn i rannu gwybodaeth er mwyn sicrhau bod pob plentyn yn cael ei ddiogelu.

6 Hyfforddiant Ysgol ac Ymsefydlu ar gyfer Staff a Llywodraethwyr

Mae'r diogelu aelod o staff sydd â chyfrifoldeb dynodedig dros amddiffyn plant (yr Diogelu Berson Dynodedig) a'u dirprwy yn ymgymryd â hyfforddiant diogelu i'w cefnogi wrth gyflawni eu rôl ac fe adnewyddir hyn bob dwy flynedd. Yn ogystal, cynhelir hyfforddiant rhingasiantaethol i sicrhau datblygiad proffesiynol parhaus a bod sgiliau a gwybodaeth ym maes amddiffyn plant bob amser yn gyfredol.

Mae'r Pennaeth a holl staff arall yr ysgol, gan gynnwys staff nad ydynt yn addysgu, yn ymgymryd â hyfforddiant ymsefydlu a hyfforddiant i'w harfogi i gyflawni eu cyfrifoldebau amddiffyn plant yn effeithiol. Ailadroddir yr hyfforddiant hwn bob 3 blynedd a'i adnewyddu yn flynyddol o leiaf.

Mae'r Llywodraethwr Dynodedig Amddiffyn Plant a Chadeirydd Bwrdd y Llywodraethwyr yn derbyn hyfforddiant i'w cefnogi wrth gyflawni eu rolau a adnewyddir bob dwy flynedd. Mae'r holl lywodraethwyr eraill hefyd yn derbyn hyfforddiant diogelu priodol.

Mae'r Modiwlau Cadw Dysgwyr yn Ddiogel sydd ar gael ar Hwb yn cefnogi'r holl staff, gwirfoddolwyr a llywodraethwyr i ddeall eu cyfrifoldebau diogelu fel y'u nodir yn y Canllawiau Cadw Dysgwyr yn Ddiogel.

Darperir polisi amddiffyn plant yr ysgol i'r holl staff (gan gynnwys staff dros dro a gwirfoddolwyr) ac fe'i hysbysir o drefniadau amddiffyn plant yr ysgol ar ymsefydlu.

7 Cymorth, Cyngor ac Arweiniad ar gyfer Staff

Cefnogir staff gan Dr. Matthew James Dicken (person diogelu dynodedig), Mr Thomas Rainsbury (dirprwy berson diogelu 1), Ms. Nerys Phillips (dirprwy berson diogelu 2) a Miss

Caitlin Harley (arweinydd lles; dirprwy berson diogelu 3) yn yr ysgol, yr Awdurdod Lleol, a chymdeithasau proffesiynol.

Bydd yr uwch berson dynodedig ar gyfer diogelu/amddiffyn plant (DSP) yn cael ei gefnogi gan Mr. Martyn Redwood (Llywodraethwr Diogelu) a Mr Huw Coburn (Cadeirydd Llywodraethwyr). Anogir staff ysgol i geisio cefnogaeth gan y DSP a'r dirprwyon yn rheolaidd. Mae Arfer Gorau Diogelu yn cael ei drosglwyddo i staff yn aml a chynhelir cyfarfodydd mentora i sicrhau bod yr holl staff yn delio'n effeithiol â phob agwedd ar ddiogelu.

8 Plant sydd ar Goll o Addysg

Pan fydd plentyn ar y gofrestr mewn ysgol yn ymddangos wedi mynd ar goll neu ei dynnu'n ôl o ysgol a gynhelir yng Nghymru heb i'r rhiant/gofalwr roi hysbysiad neu heb i'r ysgol gael gwybod am ysgol newydd, dylai'r ysgol geisio gwneud cyswllt gyda rhieni/gofalwyr. Dylid cymryd gofal i gofnodi'r holl gamau a gymerir i leoli plentyn megis gwybodaeth hysbys, a dderbyniwyd, dyddiadau, amseroedd a phobl y siaradwyd â hwy ynghyd â phenderfyniadau a'r camau a gymerwyd. Os bydd yr ymdrechion hyn yn methu, dylai'r ysgol hysbysu'r Gwasanaeth Lles Addysg yn brydlon a fydd yn gweithio gyda'r ysgol ac yn gwneud pob ymdrech i geisio canfod lleoliad presennol y plentyn neu'r person ifanc. Os yw plentyn neu berson ifanc wedi gadael yr ysgol heb leoliad hysbys a bod yr ysgol a'r Gwasanaeth Lles Addysg wedi dilyn gweithdrefnau a bod pob 'ymdrech resymol' i ddod o hyd iddynt wedi bod yn aflwyddiannus, yna, ar ôl cyfnod gofynnol o 20 diwrnod, dylai'r ysgol, mewn ymgynghoriad â'r Awdurdod Lleol dynnu enw'r plentyn neu'r person ifanc oddi ar ei chofrestr a chreu ffeil trosglwyddo gyffredin 'disgyblion sydd ar goll' (FfDG). Dylid lanlwytho'r FfDG ar wefan ddiogel s2s lle caiff ei chadw yn yr ardal 'disgyblion sydd ar goll'.

9 Cyfrinachedd

"Lle mae pryder y gall y plentyn fod yn dioddef neu mewn perygl o ddioddef niwed sylweddol, rhaid i ddiogelwch a lles y plentyn fod y brif ystyriaeth."

Mae cyfrinachedd yn bwysig i gynnal hyder a chyfranogiad mewn gwasanaethau a helpu i ddiogelu iechyd a lles plant. Fodd bynnag mae'r ddyletswydd cyfrinachedd yn absoliwt a gellir ei thorri lle mae hyn er budd gorau'r plentyn ac er budd ehangach y cyhoedd.

Dylai'r ysgol gael polisi cyfrinachedd clir a phenodol.

Dylai polisi cyfrinachedd yr ysgol nodi:

Pan fydd rhaid rhannu gwybodaeth gyda'r heddlu a Gofal Cymdeithasol lle y gall/gallai plentyn/person ifanc fod mewn perygl o ddioddef niwed sylweddol.

Pan na ddylid torri cyfrinachedd y disgybl a/neu'r rhiant caiff y wybodaeth honno ei rhannu ar sail angen gwybod.

10 Gwybodaeth Disgyblion

Bydd ein hysgol yn ymdrechu i roi'r wybodaeth ddiweddaraf a'r wybodaeth gywir er mwyn cadw plant yn ddiogel a darparu gofal priodol ar eu cyfer. Mae angen i'r ysgol gael gwybodaeth gywir a chyfoes ynghylch:

- enwau a manylion cyswllt unigolion gyda phwy y mae'r plentyn yn byw fel arfer;
- enwau a manylion cyswllt yr holl bersonau sydd â chyfrifoldeb rhianta (os yw'n wahanol i'r uchod);
- manylion rhifau cyswllt mewn argyfwng (os yw'n wahanol i'r uchod);
- manylion unrhyw bersonau a awdurdodir i gasglu'r plentyn o'r ysgol (os yw'n wahanol i'r uchod);
- unrhyw orchmynion llys perthnasol sydd ar waith, gan gynnwys y rhai sy'n effeithio ar allu mynediad unrhyw berson i'r plentyn (e.e. Gorchymyn Preswyllo, Gorchymyn Cyswllt, Gorchymyn Gofal, Gwaharddiadau ayyb.);
- os yw'r plentyn neu os yw wedi bod ar y Gofrestr Amddiffyn Plant neu'n destun cynllun gofal:
  - enw a manylion cyswllt y Meddyg Teulu
  - unrhyw ffactorau eraill a allai effeithio ar ddiogelwch a lles y plentyn

11 Rolau a Chyfrifoldebau

Bydd ein Corff Llywodraethu yn sicrhau:

- bod gan yr ysgol bolisi amddiffyn plant a gweithdrefnau ar waith sy'n unol â chanllawiau'r Awdurdod Lleol a gweithdrefnau rhyngasiantaethol sydd wedi'u cytuno'n lleol, ac mae'r polisi ar gael i'r rhieni ar gais;
- bod yr ysgol yn gweithredu gweithdrefnau recriwtio diogel ac yn gwneud yn siŵr bod yr holl wiriadau priodol yn cael eu cynnal ar staff a gwirfoddolwyr sy'n gweithio gyda phlant;
- bod gan yr ysgol weithdrefnau ar gyfer delio â honiadau o gam-drin yn erbyn staff a gwirfoddolwyr sy'n cydymffurfio â chanllawiau gan yr Awdurdod Lleol a gweithdrefnau rhyngasiantaethol y cytunwyd arnynt yn lleol;

- y dynodir diogelu aelod o dîm arweinyddiaeth yr ysgol i gymryd cyfrifoldeb arweiniol ar gyfer amddiffyn plant (a dirprwy);
- yr enwebir llywodraethwr i sicrhau bod diogelu yn derbyn sylw priodol – y Llywodraethwr Diogelu Plant;
- bod staff yn ymgymryd â hyfforddiant amddiffyn plant priodol;
- eu bod yn cywiro, heb oedi, unrhyw ddiffygion neu wendidau mewn perthynas â threfniadau diogelu;
- bod llywodraethwr yn cael ei enwebu (fel arfer Cadeirydd y Llywodraethwyr) i fod yn gyfrifol am gysylltu â'r Awdurdod Lleol a/neu asiantaethau partner pe bai honiadau o gam-drin yn cael eu gwneud yn erbyn y pennaeth;
- ble darperir gwasanaethau neu weithgareddau ar safle'r ysgol gan gorff arall, bod gan y corff dan sylw bolisiau a gweithdrefnau priodol ar waith ar gyfer diogelu ac amddiffyn plant a'i fod yn cysylltu gyda'r ysgol ar y materion hyn lle bo hynny'n briodol;
- eu bod yn adolygu eu polisiau a'u gweithdrefnau yn flynyddol a darparu gwybodaeth i'r Awdurdod Lleol amdanynt eu hunain ac am sut y cyflawnwyd y dyletswyddau uchod.

Bydd ein Pennaeth yn sicrhau:

- bod y polisiau a'r gweithdrefnau a fabwysiadwyd gan y corff llywodraethu yn gwbl weithredol, ac yn cael eu dilyn gan yr holl staff;
- bod adnoddau ac amser digonol yn cael eu neilltuo i alluogi'r person dynodedig a staff eraill i gyflawni eu cyfrifoldebau; a
- bod yr holl staff a gwirfoddolwyr yn teimlo y gallant godi pryderon am arferion gwael neu anniogel ynglŷn â phlant, ac yr ymdrinnir â phryderon o'r fath mewn ffordd sensitif ac yn effeithiol mewn modd amserol yn unol â pholisiau chwythu'r chwiban y cytunwyd arnynt.

Bydd yr Diogelu Aelod o Staff sydd â Chyfrifoldeb Dynodedig dros Amddiffyn Plant (Diogelu Berson Dynodedig) yn:

Atgyfeiriadau

- cymryd cyfrifoldeb am arfer Amddiffyn Plant, polisi a gweithdrefnau a datblygiad proffesiynol yn gweithio gydag asiantaethau eraill fel bo angen;
- cyfeirio achosion lle amheuir camdriniaeth neu honiadau i'r asiantaethau ymchwilio perthnasol; cyn gynted ag y bydd problem, amheuaeth neu bryder ynglŷn â phlentyn yn dod i'r amlwg ac yn sicr o fewn 24 awr

- sicrhau bod atgyfeiriadau'n cael eu gwneud ar y ffôn neu'n bersonol ac yn cael eu cadarnhau o fewn 48 awr trwy ddefnyddio'r Ffurflen Atgyfeirio Amlasiantaeth
- gweithredu fel ffynhonnell cymorth, cyngor ac arbenigedd o fewn y sefydliad addysgol;
- cysylltu â Phennaeth yr ysgol i roi gwybod iddo/iddi am unrhyw faterion ac ymchwiliadau sy'n mynd rhagddynt a sicrhau bod rhywun ar gael o hyd ar gyfer y rôl hon;
- adnabod sut i nodi arwyddion o gam-drin a pan fo hynny'n briodol, cyfeirio achos;
- gyda gwybodaeth weithio dda am Fwrdd Diogelu Gwent, trefn cynhadledd achos amddiffyn plant a gallu mynychu a chyfrannu at y rhain;
- sicrhau bod gan yr holl staff fynediad i ac yn deall polisi amddiffyn plant yr ysgol;
- Cefnogi'r Pennaeth a'r corff llywodraethu wrth sicrhau bod gan yr ysgol weithdrefnau cadarn o ran recriwtio diogel a chadw staff;
- sicrhau bod pob aelod o staff yn cael hyfforddiant ymsefydlu;

cadw'n ddiogel cofnodion ysgrifenedig a/neu bryderon manwl a chywir;

- cael mynediad i adnoddau a mynychu unrhyw gyrsiau gloywi hyfforddiant perthnasol o leiaf bob dwy flynedd;
- sicrhau bod y polisi amddiffyn plant yn cael ei ddiweddarau a'i adolygu'n flynyddol, a gweithio gyda'r Corff Llywodraethu ynglŷn â hyn;
- sicrhau bod rhieni yn cael gwybod am y polisi amddiffyn/diogelu plant sy'n eu rhybuddio y gellir gwneud atgyfeiriadau a rôl y sefydliad yn hyn er mwyn osgoi gwrthdaro nes ymlaen;
- lle bydd plentyn yn gadael yr ysgol/lleoliad, sicrhau bod y ffeil amddiffyn plant yn cael ei chopïo ar gyfer yr ysgol/lleoliad newydd cyn gynted â phosibl a'i throsglwyddo i'r ysgol newydd ar wahân i brif ffeil y disgybl yn unol â Pholisi Cadw'r Ysgol sydd gan yr ALL. Os yw plentyn yn mynd ar goll neu'n gadael i gael eu haddysgu yn y cartref, dylid gwneud copi o'r ffeil amddiffyn plant ac anfon copi at y Gwasanaeth Cynhwysiant Addysg.

Bydd yr holl staff a gwirfoddolwyr yn:

- cydymffurfio'n llawn â pholisïau a gweithdrefnau'r ysgol
- mynychu hyfforddiant priodol
- rhoi gwybod i'r person dynodedig am unrhyw bryderon

Ni Ddylai Staff a Gwirfoddolwyr Fyth:

- Gymryd rhan mewn gemau corfforol rhywiol herfeiddiol neu garw, gan gynnwys chwarae gwirion;
- Caniatáu i blant ddefnyddio iaith amhriodol heb eu herio;
- Gwneud sylwadau rhywiol awgrymog o flaen, am, neu i blentyn, hyd yn oed fel "hwyl";
- Beidio â rhoi sylw a chofnodi honiadau a wnaed gan blentyn;
- Atal plant rhag gwneud honiadau drwy fod ofn peidio cael eu credu;
- Gwneud pethau o natur bersonol ar gyfer plant y gallant eu gwneud eu hunain;
- Rhannu ystafell wely gyda phlentyn neu berson ifanc;
- Gwahodd neu ganiatáu i blentyn neu berson ifanc aros gyda hwy yn eu cartref heb oruchwyliaeth;
- Neidio i gasgliadau ynghylch eraill heb wirio ffeithiau;
- Dibynnu ar eu henw da eu hunain i'w hamddiffyn.

ADNABOD PLANT A PHOBL IFANC A ALLAI FOD YN DIODDEF O NIWED SYLWEDDOL

Mae athrawon ac oedolion eraill yn yr ysgol mewn sefyllfa dda i arsylwi ar unrhyw arwyddion corfforol, emosiynol neu ymddygiadol sy'n dangos y gallai plentyn fod yn dioddef niwed sylweddol. Gall y berthynas rhwng staff, disgyblion, rhieni a'r cyhoedd sy'n meithrin parch, hyder ac ymddiriedaeth arwain at ddatgeliadau o gam-drin, a/neu staff yr ysgol yn cael gwybod am bryderon.

Diffiniadau

Fel yn Neddau Plant 1989 a 2004, **plentyn** yw unrhyw un nad yw wedi cyrraedd ei ben-blwydd yn 18 oed eto.

Ystyr **Niwed** yw cam-drin neu amharu ar iechyd a datblygiad, gan gynnwys, er enghraifft, nam a ddioddefwyd yn sgil gweld neu glywed rhywun arall yn cael ei gam-drin; Ystyr **Datblygiad** yw golygu datblygiad corfforol, deallusol, emosiynol, cymdeithasol neu ymddygiadol; Mae **lechyd** yn cynnwys iechyd corfforol neu feddyliol; Mae **Camdriniaeth** yn cynnwys cam-drin rhywiol a mathau eraill o gam-drin nad ydynt yn gorfforol.

Mae **Cam-drin ac Esgeulustod** yn ffurfiau ar gamdriniaeth. Gall rhywun gam-drin neu esgeuluso plentyn drwy beri niwed, neu fethu â gweithredu i atal niwed. Gall plant ddioddef camdriniaeth mewn

teulu neu mewn lleoliad sefydliadol neu gymunedol; gan y rhai sy'n wybyddus iddyn nhw, neu yn fwy prin, gan ddieithryn. Gallant gael eu cam-drin gan oedolyn neu oedolion neu gan blentyn arall neu blant eraill

Gall **Cam-drin Corfforol** gynnwys taro, ysgwyd, taflu, gwenwyno, llosgi neu sgaldio, boddi, mygu neu achosi niwed corfforol i blentyn. Gall niwed corfforol gael ei achosi hefyd pan fydd rhiant neu ofalwr yn ffugio symptomau o neu achosi salwch plentyn yn fwriadol.

Mae **Cam-drin Rhywiol** yn golygu gorfodi neu hudo plentyn neu berson ifanc i gymryd rhan mewn gweithgareddau rhywiol, sydd ddim o reidrwydd yn cynnwys lefel uchel o drais, waeth a yw'r plentyn yn ymwybodol o'r hyn sy'n digwydd ai peidio. Gall y gweithgareddau olygu cyffwrdd corfforol, gan gynnwys gweithredoedd treiddiol (e.e. treisio, sodomiaeth neu ryw geneuol) neu anhreiddiol. Gallant gynnwys gweithgareddau heb gyffwrdd, fel cynnwys plant yn edrych ar, neu gynhyrchu delweddau rhywiol, gwyllo gweithgareddau rhywiol, neu annog plant i ymddwyn mewn ffyrdd rhywiol amhriodol neu baratoi plentyn ar ddibenion cam-drin (gan gynnwys try'r we). Nid dim ond dynion mewn oed sy'n cam-drin. Gall menywod hefyd gam-drin yn rhywiol, a phlant eraill hefyd.

Cam-drin Emosiynol yw cam-drin emosiynol parhaus o blentyn fel sy'n achosi effeithiau andwyol difrifol a pharhaus ar ddatblygiad emosiynol y plentyn. Gall olygu cyfleu i blant eu bod yn ddiwerth neu'n ddigariad, annigonol neu o werth yn unig i'r graddau eu bod yn bodloni anghenion person arall. Gall gynnwys efallai peidio â rhoi cyfle i'r plentyn fynegi eu barn, eu distewi'n fwriadol neu 'gwneud hwyl' am yr hyn y maen nhw'n ei ddweud neu sut y maen nhw'n cyfathrebu. Gall gynnwys bod disgwyliadau anaddas o ran oedran neu ddatblygiad yn cael eu gosod ar blant. Gall y rhain gynnwys rhyngweithio sydd y tu hwnt i allu datblygiadol y plentyn, yn ogystal â goramddiffyn a chyfyngiadau o ran archwilio a dysgu, neu atal y plentyn rhag cymryd rhan mewn rhyngweithio cymdeithasol arferol. Gall gynnwys gweld neu glywed triniaeth wael o un arall. Efallai y bydd yn cynnwys bwlio difrifol sy'n peri i blant yn aml deimlo'n ofnus neu mewn perygl, neu ecsbloetio neu lygru plant. Mae rhyw lefel o gam-drin emosiynol yn rhan o bob math o gamdriniaeth o blentyn, er y gall fodoli ar ei ben ei hun.

Esgeuluso yw methiant cyson i fodloni anghenion sylfaenol corfforol a/neu seicolegol plentyn, sy'n debygol o arwain at nam difrifol i iechyd neu ddatblygiad y plentyn. Gall esgeuluso ddigwydd yn ystod beichiogrwydd o ganlyniad i gamddefnyddio sylweddau ymysg mamau. Unwaith y caiff plentyn ei eni, gall esgeulustod gynnwys rhiant neu ofalwr yn methu â darparu digon o fwyd a dillad, cysgod (gan gynnwys allgáu o'r cartref neu droi cefn), diogelu plentyn rhag niwed neu berygl corfforol ac emosiynol, sicrhau goruchwyliaeth ddigonol (gan gynnwys y defnydd o ofalwyr annigonol), neu sicrhau mynediad i ofal neu driniaeth meddygol briodol. Gall hefyd gynnwys esgeulustod o, neu beidio ag ymateb i anghenion emosiynol sylfaenol plentyn.

Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant – Mae hyn yn ffurf ar gam-drin plant yn rhywiol. Mae'n digwydd ble mae unigolyn neu grŵp yn cymryd mantais o anghydbwysedd mewn grym er mwyn cymell, dylanwadu ar neu dwyllo plentyn neu berson ifanc o dan 18 oed i weithredu'n rhywiol, (a) yn gyfnewid am rywbeth mae'r dioddefwr angen neu eisiau a/neu (b) am fantais ariannol neu statws diogelu i'r troseddwr neu'r hwylusydd. Efallai bydd y dioddefwr wedi bod yn destun camfanteisio rhywiol hyd yn oed os yw'r gweithgaredd rhywiol yn ymddangos yn gydsyniol. Dyw camfanteisio'n rhywiol ar blant ddim bob amser yn golygu cysylltiad corfforol, gall hefyd ddigwydd trwy ddefnydd technoleg.

Defnyddir Camfanteisio'n Droseddol ar Blant yn gynyddol i ddisgrifio'r math hwn o gamfanteisio lle mae plant yn cymryd rhan ac fe'i diffinnir fel:

Mae Camfanteisio'n Droseddol ar Blant yn gyffredin mewn llinellau sirol ac mae'n digwydd pan fydd unigolyn neu grŵp yn manteisio ar bŵer anghytwys i orfodi, rheoli, trin neu dwyllo plentyn neu berson ifanc o dan 18 oed. Efallai y camfanteisiwyd yn droseddol ar y dioddefwr hyd yn oed os yw'r gweithgaredd yn ymddangos yn gydsyniol. Nid yw Camfanteisio'n droseddol ar blant bob amser yn cynnwys cyswllt corfforol, gall hefyd ddigwydd trwy ddefnyddio technoleg.

Mae Llywodraeth y DU yn diffinio llinellau sirol fel y term a ddefnyddir i ddisgrifio gangiau a rhwydweithiau troseddol sy'n cael eu trefnu, ac sy'n ymwneud ag allforio cyffuriau anghyfreithlon i un neu fwy o ardaloedd mewnforio o fewn y DU, gan ddefnyddio llinellau ffôn symudol pwrpasol neu fath arall o 'linell ddelio'. Maent yn debygol o gamfanteisio ar blant ac oedolion bregus i symud a storio'r cyffuriau neu'r arian ac yn aml byddant yn defnyddio gorfodaeth, bygythiad, trais (gan gynnwys trais rhywiol) ac arfau.

Cam-drin ar-lein - Cam-drin sy'n cael ei hyrwyddo gan ddefnyddio technoleg yw cam-drin ar-lein. Gall ddigwydd trwy'r cyfryngau cymdeithasol, gemau ar-lein neu sianeli cyfathrebu digidol eraill. Gall blant hefyd ddod yn ddioddefwyr unwaith eto os yw tystiolaeth o'r cam-drin yn cael ei recordio a'i roi ar-lein. Gall technoleg hwyluso nifer o ymddygiadau anghyfreithlon o gam-drin sy'n cynnwys, heb fod yn gyfyngedig i: aflonyddu, stelcian, ymddygiad bygythiol, rhannu delweddau anwedus o blant o dan 18 oed; annog plentyn i ymhél â gweithgaredd rhywiol; cam-fanteisio rhywiol, paratoi; cyfathrebu'n rhywiol â plentyn; a, pheri i blentyn weld lluniau neu wyllo fideos o weithred rywiol. Mae defnyddio technoleg i hwyluso unrhyw un o'r gweithgareddau uchod yn gyfystyr â cham-drin ar-lein. Ochr yn ochr â'r gweithgareddau anghyfreithlon hynny sy'n cael eu cyflawni ar-lein, gall plant hefyd fod yn agored i ymddygiadau neu gynnwys amhriodol ar-lein. Er enghraifft, efallai bydd plant yn cael eu bwlio ar-lein gan eu cyfoedion neu, efallai, nail ai ar ddamwain neu'n fwriadol, byddan nhw'n gweld cynnwys sydd wedi ei fwriadu ar gyfer oedolion, er enghraifft pornograffi. Gall cam-drin ar-lein a dinoethiad at gynnwys anaddas gael effaith hirdymor ar les plant a phobl ifanc.

CYMRYD CAMAU I SICRHAU BOD PLANT YN DDIOGEL YN YR YSGOL A GARTREF

Mae'r holl staff yn dilyn gweithdrefnau amddiffyn plant Bwrdd Diogelu Gwent sy'n cyd-fynd â 'Gweithio gyda'n gilydd i Ddiogelu plant' a Gweithdrefnau Diogelu Cymru.

Nid cyfrifoldeb staff yr ysgol yw ymchwilio i bryderon ynglŷn â lles neu benderfynu ar wirionedd unrhyw ddatgeliad neu honiad. Mae gan bob aelod o staff, fodd bynnag, dyletswydd i gydnabod pryderon a chadw meddwl agored. Felly caiff yr holl bryderon ynglŷn â lles disgyblion eu cofnodi a'u trafod gyda'r diogelu berson dynodedig sy'n gyfrifol am amddiffyn plant (neu diogelu aelod arall o staff yn absenoldeb y person dynodedig) cyn unrhyw drafodaeth â rhieni.

Mae ein hysgol yn cydnabod yn llawn y cyfraniad y mae'n ei wneud i amddiffyn plant a dilynir y gweithdrefnau canlynol mewn perthynas â phryderon o natur amddiffyn plant yn yr ysgol hon:

Ceir tair prif elfen i'n polisi a'n gweithdrefnau amddiffyn plant:

- Atal drwy'r addysgu a'r cymorth bugeiliol a gynigir i ddisgyblion
- Gweithdrefnau ar gyfer adnabod ac adrodd am achosion, neu achosion o amheuaeth o gam-drin. Oherwydd ein cysylltiad beunyddiol â phlant mae staff ysgol mewn sefyllfa dda i sylwi ar arwyddion allanol o gam-drin
- Cymorth i ddisgyblion sydd efallai wedi'u cam-drin.

Mae ein polisiâu a'n gweithdrefnau yn berthnasol i'r holl staff, a gwirfoddolwyr sy'n gweithio yn yr ysgol yn ogystal â'r llywodraethwyr. Gall cynorthwyrwyr cymorth dysgu, goruchwylwyr canol dydd, gofawyr ac ysgrifenyddion yn ogystal ag athrawon fod y pwynt datgelu cyntaf i blentyn.

Atal

Rydym yn cydnabod bod hunanwerth uchel, hyder, ffrindiau cefnogol a llinellau cyfathrebu da gydag oedolyn dibynadwy yn helpu i ddiogelu disgyblion. Felly bydd yr ysgol yn:

- Sefydlu a chynnal ethos lle mae plant yn teimlo'n ddiogel ac yn cael eu hannog i siarad, a lle gwrandewir arnynt
- Sicrhau bod plant yn gwybod bod oedolion yn yr ysgol y gallant fynd atynt os ydynt yn poeni neu mewn anhawster
- Cynnwys yn y cwricwlwm weithgareddau a chyfleoedd ar gyfer Addysg Bersonol a Chymdeithasol (ABCh) sy'n arfogi plant gyda'r sgiliau sydd eu hangen arnynt i aros yn ddiogel rhag cam-drin ac i wybod at bwy i droi am gymorth
- Cynnwys yn y cwricwlwm ddeunydd i helpu plant i ddatblygu agweddau realistig at gyfrifoldebau bywyd oedolyn, yn enwedig o ran gofal plant a sgiliau bod yn rhiant
- Ymarfer ein dyletswydd fel ysgol i adnabod disgyblion sy'n agored i niwed ac i gadw'r disgyblion yn ddiogel rhag y peryglon o radicaleiddio a phob math o eithafiaeth

Gweithdrefnau

Byddwn yn dilyn Gweithdrefnau Diogelu Cymru sydd wedi eu cymeradwyo gan Fwrdd Diogelu Cymru ac fel sy'n ofynnol yng Nghanllawiau Cadw Dysgwyr yn Ddiogel Llywodraeth Cymru bydd yr ysgol yn sicrhau:

- bod ganddi lywodraethwr dynodedig, y Llywodraethwr Dynodedig Diogelu Plant a fydd yn goruchwyllo polisi diogelu'r ysgol a darparu cyswllt ategol ar gyfer yr Diogelu Berson Dynodedig
- bod ganddi Diogelu Berson Dynodedig ar gyfer amddiffyn plant sydd wedi cwblhau hyfforddiant priodol
- ei bod yn cydnabod rôl yr Diogelu Berson Dynodedig ac yn trefnu cymorth ar gyfer hyfforddiant
- Bod pob aelod o staff a phob llywodraethwr yn gwybod:
  - Enw'r Diogelu Berson Dynodedig a'i rôl ynghyd â'r llywodraethwr dynodedig ar gyfer diogelu
  - Bod ganddynt gyfrifoldeb fel unigolion dros gyfeirio pryderon amddiffyn plant gan ddefnyddio'r sianeli priodol
  - Sut i symud pryderon yn eu blaen lle nad yw'r Diogelu Berson Dynodedig ar gael
- Sicrhau bod aelodau staff yn ymwybodol o'r angen i fod yn effro i arwyddion o gam-drin ac yn gwybod sut i ymateb i ddisgybl a all ddatgelu camdriniaeth
- Darparu hyfforddiant ar gyfer yr holl staff
- Hysbysu'r tîm gwasanaethau cymdeithasol lleol os oes:
  - Disgybl ar y gofrestr amddiffyn plant wedi'i wahardd naill ai am gyfnod penodol neu'n barhaol
  - Absenoldeb heb ei esbonio ar gyfer disgybl sydd ar y gofrestr amddiffyn plant am fwy na dau ddiwrnod ysgol (neu un diwrnod yn dilyn penwythnos)
- Gweithio i ddatblygu cysylltiadau effeithiol ag asiantaethau perthnasol a chydweithredu fel sy'n ofynnol gyda'u hymholiadau ynghylch materion amddiffyn plant
- Cadw cofnodion ysgrifenedig o bryderon am blant a sicrhau y cedwir yr holl gofnodion yn ddiogel a than glo
- Cadw at y gweithdrefnau a nodir yng nghylchlythyr 002/2013 LIC – Gweithdrefnau Disgyblu a Diswyddo Staff Ysgol
- Sicrhau bod gweithdrefnau recriwtio a dethol yn unol â chanllawiau LIC – Cadw Dysgwyr yn Ddiogel

Cefnogi'r disgybl sydd mewn perygl

Yn unol â Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, dylai ysgolion a cholegau rhoi pwyslais ar atal, o ran ymyrraeth gynnar, gyda'r bwriad o leihau'r risgiau y mae plant yn agored iddynt ac anawsterau dilynol yn ddiweddarach mewn bywyd. Mae dod i gysylltiad â phrofiadau niweidiol yn ystod plentyndod (ACE) yn gysylltiedig â chanlyniadau iechyd a lles gwaeth. Mae adnabod, ymyrryd a gweithredu'n gynnar i liniaru effaeithiau profiadau niweidiol yn ystod plentyndod, ar hyd cwrs bywyd, yn hanfodol. Maent yn brofiadau trawmatig sy'n digwydd cyn 18 oed ac sy'n cael eu cofio trwy gydol oedolaeth. Gallant gynnwys camdrin plant ac esgeulustod corfforol, rhywiol, geiriol a phrofiadau ehangach o gamweithredu yn y cartref, fel tyfu i fyny mewn cartref lle mae trais domestig, rhieni'n gwahanu, defnyddio alcohol a chyffuriau, salwch meddwl neu rhieni yn y carchar. Rydym yn cydnabod y gall plant sydd mewn perygl, sy'n dioddef cam-drin neu'n dyst i drais gael eu heffeithio'n fawr gan hyn ac efallai mai'r ysgol hon fydd yr unig elfen sefydlog, diogel a rhagweladwy ym mywydau plant sydd mewn perygl. Serch hynny, pan yn yr ysgol gall eu hymddygiad fod yn heriol neu gallant fod yn encilgar. Bydd yr ysgol yn ceisio cefnogi'r disgybl drwy:

- gynnwys y cwricwlwm i annog hunan-barch a hunan-gymhelliant
- ethos yr ysgol sydd:
  - yn hyrwyddo amgylchedd cadarnhaol, cefnogol a diogel
  - yn rhoi i ddisgyblion ymdeimlad o gael eu gwerthfawrogi

Nod polisi ymddygiad yr ysgol yw cefnogi disgyblion sy'n agored i niwed yn yr ysgol. Bydd pob aelod o staff yn cytuno ar ddull cyson sy'n canolbwyntio ar ymddygiad y plentyn sydd wedi tramgwyddo ond heb niweidio synnwyr y disgybl o hunan-werth. Bydd yr ysgol yn ymdrechu i sicrhau bod y disgybl yn gwybod bod rhai mathau o ymddygiad yn annerbyniol, ond ei fod ef/hi yn cael ei werthfawrogi/gwerthfawrogi ac nid ei feio/beio am unrhyw gam-drin sydd wedi digwydd.

Trais yn Erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol

Mae ein ysgol yn ymwybodol bod trais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a Thrais Rhywiol yn gallu cael effaith mawr ar blant a phobl ifanc ac yn gallu effeithio'u diogelwch, iechyd a lles, cyrhaeddiad addysgol, perthnasau teuluol a chyda cyfoedion a'u gallu i fwynhau perthnasau iach a pharchus yn y dyfodol. Rydym wedi ymrwymo i ddull ysgol gyfan o dactlo hyn fel y nodir yn y Canllaw Arfer Da – Ymagwedd Ysgol Gyfan at VAWDASV yng Nghymru <https://gov.wales/live-fear-free?policies-and-guidance/good-practice-guide-a-whole-education-approach> a chefnogir disgyblion trwy'r cwricwlwm trwy ddarparu gwersi ar berthnasau iach sy'n briodol ar gyfer oedran ac annog staff a llywodraethwyr i ymgymryd â hyfforddiant yn unol â'r Fframwaith Hyfforddi Cenedlaethol.

Operation Encompass

Mae ein hysgol yn cefnogi Operation Encompass sy'n bartneriaeth diogelu ymyrraeth gynnar rhwng yr heddlu ac addysg. Mae **Heddlu Gwent** yn hysbysu ysgolion cynradd ac

diogeluradd perthnasol am unrhyw ddigwyddiad o gam-drin domestig y mae plentyn neu berson ifanc yn ymwneud ag ef neu yn ei ddioddef. Mae'r dull hwn yn galluogi ein hysgol i ddarparu'r gefnogaeth fwyaf priodol ac yn creu amgylchedd lle gall pob plentyn neu berson ifanc ymddiried ynom yn dilyn unrhyw ddigwyddiad.

Diogelu disgyblion sy'n agored i Eithafiaeth – Cyfrifoldeb Prevent

Mae ein hysgol/lleoliad yn rhoi gwerth ar hawliau sylfaenol rhyddid i lefaru, rhyddid mynegiant cred ac ideoleg a goddefgarwch o eraill sy'n werthoedd creiddiol yn ein cymdeithas democrataidd. Serch hynny, gyda hawliau daw cyfrifoldebau ac ni fydd rhyddid i lefaru neu gredoau sydd â'r bwriad o gamddefnyddio'r bregus neu sy'n argymhell niwed neu gasineb tuag at eraill yn cael eu goddef. Rydym bob amser yn ceisio gwarchod ein disgyblion a'n staff rhag pob neges a ffurf ar eithafiaeth ac ideolegau. Rydym yn defnyddio cyfleoedd o fewn y cwricwlwm i archwilio a herio'r pynciau hyn ac i hyrwyddo gwerthoedd democratiaeth a chyd-barch a goddefgarwch tuag at ffydd a chredoau gwahanol. Mae ein hysgol/lleoliad yn glir y byddwn yn gweld camfanteisio a radicaleiddio fel mater o bryder o ran diogelu a bydd yn cael ei gyfeirio at yr asiantaethau diogelu priodol.

Mae gan yr ysgol asesiad risg mewn grym yn unol â Chyfrifoldeb Prevent ac mae pob aelod o staff sydd â chyfrifoldebau dros ddiogelu wedi derbyn hyfforddiant mewn perthynas â Dyletswydd Prevent. Fel gydag unrhyw risgiau diogelu eraill maen nhw'n ymwybodol bod rhaid iddyn nhw ddod ag unrhyw bryderon i sylw'r Diogelu Berson Dynodedig a fydd yn cymryd camau priodol. **Gweler Atodiad 7.**

Anffurfio Organau Cenhedlu Benywod (FGM)- Dyletswydd Gorfodol i Adrodd

Ar 31 Hydref 2016 cyflwynwyd dyletswydd newydd yn mynnu bod gweithwyr proffesiynol yn y maes iechyd a gofal cymdeithasol yn ogystal ag athrawon, yn riportio achosion o FGM ymhlith merched dan 18 i'r heddlu.

Yn y DU, mae pob math o Anffurfio Organau Cenhedlu Benywod yn anghyfreithlon dan Ddeddf Anffurfio Organau Cenhedlu Benywod 2003 ac mae ein hysgol yn dilyn canllawiau amlasiantaeth y Swyddfa Gartref sy'n amlinellu'r camau y dylai gweithwyr proffesiynol rheng flaen gan gynnwys athrawon eu cymryd i amddiffyn menywod a merched, a chynnig y gefnogaeth sydd ei hangen arnynt. Mae Protocol Gweithdrefnau Diogelu Cymru ar Anffurfio Organau Cenhedlu Benywod hefyd yn rhoi cyngor ar ddiogelu merched rhag Anffurfio Organau Cenhedlu Benywod.

Bydd unrhyw wybodaeth neu bryder bod plentyn mewn perygl uniongyrchol o Anffurfio Organau Cenhedlu Benywod neu sydd wedi dioddef Anffurfio Organau Cenhedlu Benywod, yn arwain at atgyfeiriad amddiffyn plant yn ddi-oed.

Plant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol

Rydym yn cydnabod yn ystadegol mai plant ag anawsterau ymddygiad ac anableddau sydd fwyaf agored i gael eu cam-drin. Mae'n ofynnol i staff ysgol sy'n delio â phlant sydd ag anableddau dwfn a lluosog, nam ar y synhwyrâu a/neu broblemau ymddygiad ac emosiynol fod yn arbennig o sensitif i arwyddion o gam-drin.

Rhaid i staff adrodd ar unwaith am:

- unrhyw amheuaeth bod plentyn wedi'i anafu, farcio, neu gleisio mewn ffordd nad yw'n hawdd i'w briodoli i ergydion arferol neu grafiadau a dderbynnir wrth chwarae
- unrhyw esboniad a roddwyd sy'n ymddangos yn anghyson neu amheus
- unrhyw ymddygiadau sy'n arwain at amheuon bod plentyn wedi dioddef niwed (e.e. lluniau neu chwarae sy'n peri pryder)
- unrhyw bryderon y gall plentyn fod yn dioddef o ofal annigonol, triniaeth wael neu gamdriniaeth emosiynol
- unrhyw bryderon bod plentyn yn cyflwyno arwyddion neu symptomau o gam-drin neu esgeulustod
- unrhyw newidiadau sylweddol yn ymddangosiad y plentyn, gan gynnwys diffyg presenoldeb
- unrhyw awgrym neu ddatgeliad o gam-drin gan unrhyw berson
- unrhyw bryderon ynghylch y person(au) a allai achosi perygl i blant (e.e. sy'n byw mewn aelwyd â phlant yn bresennol)

Ymateb i Ddatgeliad

Gellir derbyn datgeliadau neu wybodaeth gan ddisgyblion, rhieni neu aelodau eraill o'r cyhoedd. Mae'r ysgol yn cydnabod y gall y rhai sy'n datgelu gwybodaeth o'r fath wneud hynny'n anodd, ar ôl dewis yn ofalus pwy y byddant yn siarad ag ef. Yn unol â hynny, bydd yr holl staff yn trin datgeliadau gyda sensitifrwydd. Os yw plentyn yn teimlo'r angen i ddatgelu, fe'i hanogir i chwilio am aelod o staff y mae'n fwyaf cyfforddus ag ef. Penderfyniad y plentyn wedyn yw datgelu yn y modd y mae'n ei ystyried yn fwyaf priodol yn Gymraeg, Saesneg, trwy luniau neu drwy siarad â gwrthrych difywyd. Os bydd plentyn ag anawsterau cyfathrebu sylweddol yn dymuno gwneud datgeliad, caiff ei annog i geisio cymorth gan aelod o staff sydd fwyaf abl i ymdrin ag anghenion y plentyn yn effeithlon. Bydd pob datgeliad yn cael ei drin gyda'r un parch a sensitifrwydd ac yna dilynir protocolau adrodd. Ni fydd staff yn ymchwilio ond byddant, lle bynnag y bo modd, yn cael digon o wybodaeth i'w throsglwyddo i'r person dynodedig er mwyn iddo/i allu gwneud penderfyniad gwybodus ynghylch beth i'w wneud nesaf.

Ni all gwybodaeth o'r fath aros yn gyfrinachol a bydd staff yn cyfathrebu ar unwaith yr hyn y maent wedi cael gwybod i'r person dynodedig ac yn gwneud cofnod ar unwaith. Ni ddylai plant sydd wedi gwneud datgeliad gael eu hail-gyfweld gan staff yr ysgol – dylid gwneud atgyfeiriad amddiffyn plant.

Ni fydd staff yn ymchwilio, ond byddant, lle bo hynny'n bosibl, yn cael digon o wybodaeth i basio i'r person dynodedig fel y gall ef neu hi wneud penderfyniad gwybodus o beth i'w wneud nesaf.

Bydd staff yn:

- gwrando ac yn cymryd o ddifrif unrhyw ddatgeliad neu wybodaeth y gallai plentyn fod mewn perygl o niwed
- ceisio sicrhau nad oes angen i'r person sy'n datgelu siarad ag aelod arall o staff yr ysgol
- egluro'r wybodaeth
- cadw cwestiynau i'r lleiaf posibl ac o natur 'agored' e.e. 'A allwch ddweud wrthyf beth ddiwyddodd?' yn hytrach na 'Oedd x wedi'ch taro chi?'
- ceisio peidio â dangos arwyddion o sioc, arswyd neu syndod
- peidio mynegi teimladau neu farn ynghylch unrhyw berson yr honnir ei fod ef/hi wedi niweidio'r plentyn
- egluro mewn modd sensitif i'r person bod ganddynt gyfrifoldeb i gyfeirio gwybodaeth i'r diogelu berson dynodedig
- sicrhau a chefnogi'r person cyn belled ag y bo modd
- egluro mai'r rhai 'sydd angen gwybod' yn unig a gaiff wybod
- egluro beth fydd yn digwydd nesaf ac y cynhwysir y person fel y bo'n briodol

Gweithredu gan yr Diogelu Berson Dynodedig

Yn dilyn unrhyw wybodaeth sy'n codi pryder, bydd angen i'r Diogelu Berson Dynodedig ystyried:

- unrhyw anghenion meddygol brys ar gyfer y plentyn
- ymgynghori â phersonau priodol e.e. Swyddog Diogelu, Gofal Cymdeithasol
- dymuniadau'r plentyn

Yna benderfynu:

- ble bynnag y bo'n bosibl, siarad â rhieni, oni bai y byddai gwneud hynny efallai yn rhoi'r plentyn mewn perygl o ddioddef niwed sylweddol, yn amharu ar unrhyw ymchwiliad gan yr heddlu a/neu roi'r aelod o staff neu eraill mewn perygl
- p'un ai i wneud atgyfeiriad amddiffyn plant i'r gofal cymdeithasol oherwydd bod y plentyn yn dioddef neu'n debygol o ddioddef niwed sylweddol ac os bydd yn rhaid gwneud hyn ar unwaith

NEU

- beidio â gwneud atgyfeiriad ar hyn o bryd
- a oes angen cyfnod monitro pellach
- dogfennu'r holl wybodaeth a'r camau a gymerwyd, gan gynnwys y rhesymau am unrhyw benderfyniadau a wnaed. Bydd ffurflen atgyfeirio safonol (MARF) yn mynd gyda phob atgyfeiriad gofal cymdeithasol

Gweithredu yn dilyn atgyfeiriad amddiffyn plant

Bydd yr Diogelu Berson Dynodedig neu aelod arall priodol o staff yn:

- gwneud cyswllt rheolaidd gyda'r Gweithiwr Cymdeithasol sy'n rhan o'r achos i ddiweddarau gwybodaeth
- lle bynnag y bo'n bosibl, cyfrannu at y Drafodaeth Strategaeth
- darparu adroddiad i, mynychu a chyfrannu at unrhyw Gynhadledd Amddiffyn Plant dilynol
- os bydd y plentyn neu blant yn cael eu rhoi ar y Gofrestr Amddiffyn Plant, cyfrannu at y Cynllun Amddiffyn Plant a mynychu Cyfarfodydd Grŵp Craidd a Chynadledau Adolygu Amddiffyn Plant
- ble bo'n bosibl, rhannu'r holl adroddiadau gyda'r rhieni cyn cyfarfodydd
- ble yn anghytuno â phenderfyniad a wnaed e.e. peidio â chymhwyso Gweithdrefnau Amddiffyn Plant neu beidio cynnull Cynhadledd Amddiffyn Plant, trafod hyn gyda Rheolwr Diogelu Uned Ddiogelu Torfaen.
- lle bo plentyn ar y gofrestr amddiffyn plant yn symud o'r ysgol neu'n mynd ar goll, hysbysu'r gweithiwr allweddol Gofal Cymdeithasol ar unwaith.

Cofnodi a Monitro

Gwneir cofnodion cywir cyn gynted ag y bo'n ymarferol a byddant yn gwahaniaethu'n glir rhwng arsylwi, ffaith, barn a damcaniaeth. Bydd yr holl gofnodion wedi'u llofnodi a'u dyddio, caiff unrhyw wybodaeth a roddir ei chofnodi gair am air lle y bo'n bosibl a nodyn wedi'i wneud o'r lleoliad a disgrifiad o unrhyw anafiadau a welwyd.

Caiff yr holl ddogfennau amddiffyn plant eu cadw mewn ffeil 'Amddiffyn plant', ar wahân i brif ffeil y plentyn. Caiff hyn ei gloi i ffwrdd ac ar gael yn unig i'r Pennaeth a'r Diogelu Berson Dynodedig. Caiff y cofnodion hyn eu copïo a'u trosglwyddo i unrhyw ysgol neu leoliad y symuda'r plentyn iddi/iddo, wedi'i nodi'n glir 'Amddiffyn Plant, Cyfrinachol, i sylw'r Cydgysylltydd Amddiffyn Plant (gweler Atodiad 7). Os bydd y plentyn yn mynd ar goll o addysg, neu ei dynnu oddi ar y gofrestr i gael ei addysgu yn y cartref yna dylid copïo unrhyw ffeil amddiffyn plant ac anfon copi at y Gwasanaeth Lles Addysg. **Cedwir copïau gwreiddiol tan ben-blwydd y plentyn yn 25ain oed – dylai'r rhain gael eu cadw gan yr ysgol.**

Cefnogi'r Plentyn a Phartneriaeth gyda Rhieni

Mae'r ysgol yn cydnabod bod lles y plentyn yn hollbwysig, fodd bynnag mae ymarfer amddiffyn plant da a'r canlyniad yn dibynnu ar bartneriaeth waith cadarnhaol, agored a gonest gyda rhieni.

Tra bydd angen i ni efallai, ar adegau, wneud atgyfeiriadau heb ymgynghori gyda rhieni, byddwn yn gwneud pob ymdrech i gynnal perthynas waith cadarnhaol â hwy wrth gyflawni ein dyletswyddau i ddiogelu unrhyw blentyn.

Byddwn yn darparu perthynas ddiogel, ofalgar, gefnogol ac amddiffynnol ar gyfer y plentyn.

Rhoddir eglurhad priodol i blant (i'w hoedran a'u dealltwriaeth) o ba gamau a gymerir ar eu rhan a pham.

Byddwn yn ymdrechu bob amser i warchod preifatrwydd, urddas a hawl i gyfrinachedd y plentyn a'r rhieni. Bydd yr Diogelu Berson Dynodedig yn penderfynu pa aelodau o staff sydd "angen gwybod" am wybodaeth bersonol a'r hyn sydd "angen iddynt wybod" at ddibenion cynorthwyo ac amddiffyn y plentyn.

Honiadau ynghylch person(au) sy'n gweithio mewn neu ar ran yr ysgol (gan gynnwys gwirfoddolwyr)

Lle gwneir honiad yn erbyn unrhyw berson sy'n gweithio mewn neu ar ran yr ysgol ei fod ef neu hi wedi:

- a. Ymddwyn mewn modd sydd wedi niweidio plentyn neu a allai fod wedi niweidio plentyn

- b. O bosibl wedi cyflawni trosedd yn erbyn neu sy'n ymwneud â phlentyn neu
- c. Wedi ymddwyn tuag at blentyn neu blant mewn modd sy'n dangos ei fod ef neu hi yn anaddas i weithio gyda phlant.

Byddwn yn cymhwyso'r un egwyddorion fel yng ngweddill y ddogfen hon a byddwn bob amser yn dilyn gweithdrefnau Bwrdd Diogelu Gwent. Mae ein gweithdrefnau disgyblu ysgol hefyd yn adlewyrchu'r gofynion hyn.

Gwneir cofnodion manwl i gynnwys penderfyniadau, camau a gymerwyd, a'r rhesymau dros y rhain. Bydd yr holl gofnodion yn cael eu cadw'n ddiogel gan y Pennaeth a dim ond ef, y Llywodraethwr Diogelu a Chadeirydd y Llywodraethwyr fydd yn cael mynediad iddynt. Bydd y cofnodion hyn ar gael i'r ALL a'r personél Adnoddau Dynol dynodedig a'r heddlu os oes angen.

Wrth gydnabod y gallai honiadau o'r fath, (fel pob un arall), fod yn ffug, maleisus neu gyfeiliornus, rydym hefyd yn cydnabod efallai y bydd sail iddynt. Felly, mae'n hanfodol bod yr holl honiadau'n cael eu hymchwilio'n briodol ac yn unol â gweithdrefnau y cytunwyd arnynt.

Cyfrifoldebau Diogelu mewn Amgylchiadau Penodol

Mae llawer o ystyriaethau ychwanegol mewn perthynas â materion diogelu penodol ac mae cyfoeth o arweiniad yn bodoli y mae'n rhaid i ysgolion ei ddilyn i fodloni eu dyletswyddau a'u cyfrifoldebau diogelu. Enghreifftiau o faterion penodol yw:

Cam-drin gan blant a phobl ifanc
Plant sy'n ceisio lloches
Disgyblion Lleiafrifoedd Ethnig Du
Bwlio
Delweddau cam-drin plant a'r rhyngwrwyd
Cam-drin plant yn gysylltiedig â dewiniaeth a chredoau ysbrydol
Esgeulustod Plant
Plant a phobl ifanc yn y system cyfiawnder ieuenctid
Plant yn byw i ffwrdd oddi cartref neu mewn llety dros dro
Camfanteisio'n Droseddol ar Blant (CCE)
Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant (CSE)
Plant a allai fod wedi cael eu masnachu
Plant sydd ar goll o Addysg
Plant sy'n rhedeg i ffwrdd/ar goll
Plant anabl
Diogelwch Ar-lein
Salwch ffug neu ysgogedig
Anffurfio Organau Cenhedlu Benywod
Priodasau dan orfod a thrais ar sail anrhydedd
Gofal maeth gan gynnwys maethu preifat
Ymweliadau cyfnewid tramor
Trais ar sail rhywedd, cam-drin domestig a thrais rhywiol
Cyswllt corfforol gyda disgyblion, gan gynnwys atal
Radicalleiddio
Pobl ifanc sy'n weithredol yn rhywiol
Camddefnyddio sylweddau
Hunanladdiad
Cam-drin rhwng partneriaid agos yn eu harddegau

Dylai ysgolion felly gyfeirio at Ganllawiau LLC 185/2015 Cadw Dysgwyr yn Ddiogel ar gyfer cysylltiadau â chanllawiau statudol ac arferion da ar faterion diogelu penodol.

Cysylltiadau Defnyddiol Eraill

Bwrdd Diogelu Gwent – <https://www.gwentsafeguarding.org.uk/en/Home.aspx>

Trais yn Erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (VAWDASV) – Vawdasv Gwent – Vawdasv.Gwent@newport.gov.uk

Tîm Diogelwch Cymunedol – CommunitySafetyTeam@torfaen.gov.uk

NSPCC – www.nspcc.org.uk

ChildLine – www.childline.org.uk

Plant yng Nghymru - www.childreninwales.org.uk

Hwb Dysgu Digidol ar gyfer Cymru – www.hwb.wales.gov.uk

Trais Domestig – Byw Heb Ofn - www.livefearfree.gov.wales

Diogelwch ar y Rhyngwrwyd - SWGfL - www.swgfl.org.uk

Fframwaith Deddfwriaethol

Mae deddfwriaeth yn sail i Bolisi a Gweithdrefnau Diogelu ALL Torfaen.

DEDDF PLANT 1989

Mae adran 47 yn gosod dyletswydd gyffredinol ar:

- unrhyw awdurdod lleol;
- unrhyw awdurdod addysg lleol;
- unrhyw awdurdod tai;
- unrhyw awdurdod iechyd, Awdurdod Iechyd Arbennig neu Ymddiriedolaeth Gwasanaeth Iechyd Gwladol; ac
- unrhyw berson a awdurdodwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru

i helpu awdurdod lleol gyda'i ymholiadau mewn achosion lle ceir achos rhesymol i amau bod plentyn yn dioddef neu'n debygol o ddioddef, niwed arwyddocaol.

Ystyr "niwed"

Diffinnir "niwed" yn adran 31(9) o Ddeddf Plant 1989 fel "cam-drin neu amharu ar iechyd neu ddatblygiad". Mae'n fwy na thrais corfforol ac yn cynnwys cam-drin rhywiol a mathau o gam-drin nad ydynt yn gorfforol. Mae unrhyw niwed y mae plentyn yn ei ddioddef oherwydd aflonyddu ar riant yn cael ei ddal gan y diffiniad o "niwed". Mae adran 120 o Ddeddf Mabwysiadu a Phlant 2002 yn diwygio'r diffiniad o niwed yn Ddeddf Plant 1989 i "cam-drin neu amharu ar iechyd neu ddatblygiad, gan gynnwys, er enghraifft, amharu yn sgil gweld neu glywed cam-drin eraill".

DEDDF PLANT 2004

Mae'r Ddeddf Plant (2004) yn gosod allan y fframwaith ar gyfer yr holl wasanaethau sy'n gweithio gyda phlant, gyda diogelu plant yn cael ei gydnabod fel maes allweddol sydd bellach yn gyfrifoldeb canolog o'r holl asiantaethau o dan Fwrdd Lleol Diogelu Plant.

Mae Ddeddf Plant 2004 yn cryfhau'r trefniadau ar gyfer diogelu a hyrwyddo lles plant a phobl ifanc. Mae dyletswydd ar bob awdurdod lleol yng Nghymru i wneud trefniadau i hyrwyddo cydweithrediad gyda golwg ar wella lles plant yn eu hardal, mewn perthynas â:

- Iechyd corfforol a meddyliol a lles emosiynol
- Diogelu rhag niwed ac esgeulustod
- Addysg, hyfforddiant a hamdden
- Y cyfraniad a wnaed ganddynt i gymdeithas
- Lles cymdeithasol ac economaidd

DEDDF ADDYSG 2002

Mae adran 175 o Ddeddf Addysg 2002 yn gosod dyletswydd statudol ar Awdurdodau Lleol a Chyrff Llywodraethu pob ysgol a sefydliadau addysg bellach i wneud trefniadau i sicrhau y cyflawnir eu swyddogaethau gyda golwg ar ddiogelu a hyrwyddo lles plant. Yn ogystal, rhaid i'r cyrff hyn roi sylw i unrhyw ganllawiau a gyhoeddir gan yr Ysgrifennydd Gwladol wrth ystyried pa drefniadau y mae angen eu gwneud o dan adran 175.

Mae adran 157 yn gosod yr un dyletswyddau ar berchenogion yr holl ysgolion annibynnol a cholegau.

Mae pawb yn y Gwasanaeth Addysg yn rhannu amcan i gadw plant a phobl ifanc yn ddiogel drwy gyfrannu at:

- Darparu amgylchedd dysgu diogel ar gyfer plant a phobl ifanc mewn lleoliadau addysg; a nodi plant a phobl ifanc sy'n dioddef neu'n debygol o ddioddef niwed sylweddol, a chymryd camau priodol gyda'r nod o wneud yn siŵr y'i cedwir yn ddiogel gartref ac yn yr ysgol fel ei gilydd.

(Canllawiau Diogelu Plant mewn Addysg, 2004)

DEDDF HAWLIAU DYNOL 1998 A DEDDF DIOGELU DATA 1998

Mae Deddf Plant 1989 a Deddf Hawliau Dynol 1998 wedi newid y ffordd y gwneir atgyfeiriadau i Gofal Cymdeithasol. Bellach, mae gan rieni hawl i wybod bod eu plentyn yn cael ei atgyfeirio – oni bai ei bod yn rhesymol tybio y bydd rhoi gwybod i'r rhieni yn rhoi'r plentyn mewn perygl neu y byddai'n arwain at ddinistrio tystiolaeth – mae hyn yn fwyaf tebygol o fod mewn achosion honedig o gam-drin corfforol neu rywiol.

Gall plentyn ddwyn achos am iawndal yn erbyn Awdurdod Lleol yn eu hawl eu hunain yn hytrach na thrwy eu rhieni; y plentyn pan fo oedolyn yn dwyn hawliad o fewn tair blynedd o ddwyn y niwed i'w sylw, ond gellir ei ymestyn gan y llys gyda chaniatâd. Os yn dod â gweithrediad fel plentyn gall fod mai rhieni neu warcheidwad ddylai wneud hyn. Mae hyn yn golygu y dylid cadw cofnodion disgyblion am naw mlynedd ar ôl i'r plentyn adael yr ysgol (fel lleiafswm).

Mae deddfwriaeth diogelu data yn golygu bod gan rieni a chyn-ddisgyblion yr hawl i weld eu cofnodion ysgol ac er bod gwybodaeth amddiffyn plant wedi'i eithrio rhag y gofyniad hwn, os yw rhiant neu ddisgybl yn gofyn am gael gweld nodiadau cofrestru unrhyw bryderon amddiffyn plant, yna mae'n debygol y byddai Awdurdod Lleol yn gorfod eu dangos iddynt, oni bai y byddai gwneud hynny yn achosi niwed unigol i riant neu gyn-ddisgybl, oni bai bod yr achos yn ymwneud ag erlyniad troseddol, gorchymyn gofal neu waharddiad cyfreithiol arall. Felly, mae'n hanfodol bod yr holl wybodaeth ysgrifenedig am blant, neu honiadau a wnaed gan blant yn cael eu cadw i sylwadau gwrthrychol, cyfrifon gair am air a gwybodaeth ffeithiol.

Cyn datgelu unrhyw wybodaeth fel cais mynediad dylech ddilyn gweithdrefn Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen. Os mewn amheuaeth cysylltwch â Rheolwr Diogelwch Gwybodaeth neu Wasanaethau Cyfreithiol y Cyngor.

DEDDF TROSEDDAU RHYWIOL 2003

Mae Deddf Troseddau Rhywiol 2003 wedi sefydlu fframwaith cyfreithiol newydd ar gyfer diffinio perthynas derbyniol ac annerbyniol. **Mae'n egluro ei bod yn amhriodol i unrhyw broffesiynolyn addysg ffurfio perthynas agos gyda pherson ifanc o dan 18 oed.** Nodir hyn yn glir yng Nghod Ymddygiad yr Awdurdod Lleol. Mae'n gwneud darpariaeth newydd ynghylch troseddau rhywiol gan gynnwys y rhai yn erbyn plant.

Y DDEDDF CYDRADDOLDEB 2010

Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn gosod dyletswyddau statudol ar awdurdodau lleol a sefydliadau addysgol fel bod gan bob ysgol yng Nghymru, ni waeth sut y caiff ei hariannu neu ei rheoli, rwymedigaethau o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 fel cyflogwyr, darparwyr gwasanaethau a chyrrff sy'n cyflawni swyddogaethau cyhoeddus.

DEDDF GWASANAETHAU CYMDEITHASOL A LLESIANT 2014

Daeth y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant 2014 i rym ar 6 Ebrill 2016. Mae'r Ddeddf yn beirianwaith canolog ar gyfer gweithredu a chryfhau agweddau allweddol o agenda diogelu Llywodraeth Cymru. Mae cwmpas y Ddeddf yn ymestyn y tu hwnt i'r gwasanaethau cymdeithasol. Mae'n gosod allan y cyfrifoldebau o ran hybu llesiant ac yn gosod cyfrifoldeb ar awdurdodau lleol i drefnu neu ddarparu gwasanaethau sy'n cyfrannu at atal cam-drin ac esgeulustra. Mae wedi cryfhau trefniadau ar gyfer diogelu a gwarchod oedolion ac yn mwyhau lles ar gyfer pobl sydd angen gofal a chefnogaeth, a gofalu sydd angen gofal a chefnogaeth trwy ddarparu fframwaith deddfwriaethol cryf i fod yn sail i amcanion polisi.

DEDDF TRAIS YN ERBYN MENYWOD, CAM-DRIN DOMESTIG A THRAIS RHYWIOL (CYMRU) 2015 (VAWDASV)

Mae'r Ddeddf Trais yn Erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2015 yn cyflwyno gofynion i awdurdodau perthnasol i baratoi, cyhoeddi a gweithredu strategaethau i gyfrannu at ei phwrpas. Mae'r Ddeddf yn anelu at wella ymateb y Sector Cyhoeddus trwy roi ffocws strategol i wella'r trefniadau ar gyfer atal, gwarchod a chefnogaeth i unigolion sy'n cael eu heffeithio gan y fath drais a cham-drin.

DEDDF GWRTHDERFYSGAETH 2015

Mae Deddf Gwrthderfysgaeth 2015 yn gosod cyfrifoldeb ar 'awdurdodau penodedig' wrth ymarfer eu dyletswyddau i roi "ystyriaeth briodol i'r angen i atal pobl rhag cael eu tynnu i mewn i derfysgaeth".

Mae'r Ddeddf yn datgan y dylai'r awdurdodau sy'n rhwym wrth y darpariaethau ystyried y canllawiau yma wrth gwblhau eu dyletswydd. **Ystyriwyd y canllawiau canlynol yn ogystal:**

Gweithdrefnau Diogelu Gwent

Fframwaith Gwasanaeth Cenedlaethol – Mae'r Fframwaith Gwasanaeth Cenedlaethol (FfGC) ar gyfer plant a phobl ifanc yn nodi fel ei nodau "Mae'r holl blant a phobl ifanc yn sicrhau'r iechyd a'r lles gorau posibl ac fe'i cefnogir i gyflawni eu potensial". Bydd yr amcanion a amlinellir yng Nghynllun Corfforaethol Torfaen yn sicrhau y cyflawnir hyn drwy waith amlasiantaeth/amlddisgyblaethol

Ar goll mewn Gofal - adroddiad y Tribiwnlys Ymchwilio i gam-drin plant mewn gofal yn ardaloedd hen Gyngor Sir Gwynedd a Chlwyd ers 1974, yr Adran Iechyd 2000

Fframwaith ar gyfer Asesu Plant mewn Angen a'u teuluoedd - Adran Iechyd, 2000

Adroddiad 'Clywch' o Archwiliad Comisiynydd Plant Cymru i honiadau o gam-drin plant yn rhywiol mewn lleoliad ysgol – 2004

Adroddiad Ymchwiliad Bichard – Y Swyddfa Gartref, 2004

Adroddiad Ymchwiliad Victoria Climbié o ac ymchwiliad gan yr Arglwydd Laming 2003

Diogelu Plant: Gweithio gyda'n Gilydd o dan Ddeddf Plant 2004

Canllawiau Llywodraeth Cymru 158/2015 – Cadw Dysgwyr yn Ddiogel – Ionawr 2015

Canllawiau Llywodraeth Cymru 009/2014 – Diogelu Plant mewn Addysg – Ymdrin â Honiadau o Gamdriniaeth yn erbyn athrawon a staff eraill – Ebrill 2014

Polisi Diogelu Corfforaethol Awdurdod Lleol Torfaen

CATEGORïAU O GAM-DRIN

Gall unrhyw un gam-drin neu esgeuluso plentyn drwy beri niwed, neu drwy fethu â gweithredu i atal niwed. Gall plentyn ddiodef camdriniaeth mewn teulu neu mewn lleoliad sefydliadol, gan y rhai hynny sy'n wybyddus iddynt neu fwy anaml gan eraill (e.e. trwy'r rhyngwyd). Gallant gael eu cam-drin gan oedolyn neu oedolion, neu blentyn neu blant eraill.

ESGEULUSTOD

Esgeulustod yw methiant cyson i fodloni anghenion corfforol a/neu seicolegol sylfaenol plentyn, sy'n debygol o arwain at nam difrifol i iechyd neu ddatblygiad y plentyn.

- Gall olygu methiant rhiant neu ofalwr i ddarparu digon o fwyd, cysgod neu ddillad, methu ag amddiffyn plentyn rhag niwed corfforol neu berygl neu fethiant i sicrhau mynediad i ofal neu driniaeth briodol.

CAM-DRIN CORFFOROL

Gall cam-drin corfforol gynnwys taro, ysgwyd, taflu, gwenwyno, llosgi neu sgaldio, boddi, mygu neu achosi niwed corfforol i blentyn.

Gall niwed corfforol gael ei achosi hefyd pan mae rhiant neu ofalwr yn ffugio symptomau o, neu'n achosi'n fwriadol salwch plentyn y maent yn gofalu amdano/amdani.

CAM-DRIN EMOSIYNOL

Cam-drin emosiynol yw cam-drin parhaus o blentyn fel ei fod yn achosi effeithiau andwyol difrifol a pharhaus ar ddatblygiad emosiynol y plentyn.

Gall olygu cyfleu i blant eu bod yn ddiwerth neu'n ddigariad, yn annigonol neu'n cael eu gwerthfawrogi dim ond i'r graddau eu bod yn bodloni anghenion person arall. Gall gynnwys oedran neu ddisgwyliadau datblygiad anaddas yn cael eu gosod ar blant.

Gall gynnwys peri i blentyn deimlo'n ofnus neu mewn perygl, neu ecsbloetio neu lygru plant. Mae rhyw lefel o gam-drin emosiynol yn cymryd rhan ym mhob math o gamdriniaeth o blentyn, er y gallai ddigwydd ar ei ben ei hun.

CAM-DRIN RHYWIOL

Mae cam-drin rhywiol yn golygu gorfodi neu hudo plentyn neu berson ifanc i gymryd rhan mewn gweithgareddau rhywiol, p'un ai yw'r plentyn yn ymwybodol o'r hyn sy'n digwydd ai peidio.

Gall y gweithgareddau olygu cyffwrdd corfforol, gan gynnwys treiddiol (e.e. treisio neu rhyw geneuol) neu weithredoedd anhreiddiol.

Gallant gynnwys gweithgareddau heb gyffwrdd, fel cynnwys plant yn edrych ar neu gynhyrchu delweddau rhywiol neu wyllo gweithgareddau rhywiol, neu annog plant i ymddwyn mewn ffyrdd

rhywiol amhriodol neu baratoi plentyn ar gyfer camdriniaeth (gan gynnwys trwy'r rhyngwyd). Nid dynion mewn oed yn unig sy'n cam-drin yn rhywiol. Gall menywod yn ogystal â phlant eraill hefyd gyflawni gweithredoedd o gam-drin rhywiol.

Atodiad 3

Offeryn Hunan Werthuso Diogelu Adran 175

Mae adran 175 o Ddeddf Addysg 2002 yn gosod dyletswydd statudol ar ALL a chyrrff llywodraethu ysgolion a gynhelir i wneud trefniadau i sicrhau bod eu swyddogaethau'n cael eu cyflawni gyda'r nod o ddiogelu a hyrwyddo lles plant. Un o'r mecanweithiau sy'n ein galluogi i sicrhau'r sicrwydd hwn yw trwy i ysgolion unigol hunanwerthuso eu perfformiad gan ddefnyddio Offeryn Hunanwerthuso Diogelu Blynyddol Adran 175 a rhannu'r canlyniadau a'r gwelliannau cysylltiedig. Bydd hefyd yn helpu i ddarparu tystiolaeth glir mewn perthynas â'r cynnydd y mae ysgolion yn ei wneud mewn ymateb i'r agenda ddiogelu ac yn rhoi ffocws pellach ar flaenoriaethau diogelu perthnasol. Anogir ysgolion i ystyried eu tystiolaeth wrth gwblhau eu hymatebion a defnyddio'r broses fel lleoliad cyfan, i gefnogi dull diogelu sy'n cael ei ddatblygu'n barhaus.

Bydd Offeryn Hunanwerthuso Diogelu Blynyddol Adran 175 yn parhau i gael ei ddefnyddio bob blwyddyn i ddarparu darlun cyffredinol o ddiogelu ar draws pob ysgol ar adeg benodol. Bydd meysydd penodol a amlygwyd ar ddadansoddiad gwerthusiadau ALL yn parhau i gael sylw amserol gydag ysgolion unigol yn ôl yr angen a darperir cefnogaeth / hyfforddiant i fynd i'r afael ag unrhyw themâu a nodwyd trwy glystyrau neu ar y cyfan fel sy'n briodol. Dylid hefyd anfon copi o bolisi diogelu'r ysgol ochr yn ochr â'r gwerthusiad gorffenedi.

Bydd pob ysgol yn derbyn ateb unigol, bydd angen ymweliad 'wyneb yn wyneb' ar rai ysgolion os oes angen cefnogaeth ychwanegol a hefyd bydd crynodeb o'r adroddiadau'n cael ei gynnwys yn yr adroddiad diogelu blynyddol i ysgolion a bydd yn rhoi gwybodaeth am:

- Gadarnhad bod pob ysgol wedi ymateb
- Unrhyw broblemau
- Unrhyw wersi a ddysgwyd
- Themâu a nodwyd
- Cefnogaeth/hyfforddiant arfaethedig

Bydd croeso i adborth a sylwadau bob blwyddyn y cwblheir y gwerthusiad i ddatblygu'r broses ymhellach ac i sicrhau bod ysgolion â theclyn gwerthuso diogelu gwydn ar waith wrth symud ymlaen.

I gael yr Hunan Werthusiad Diogelu Blynyddol Adran 175 (sydd ar gael yn Gymraeg a Saesneg) dilynwch y ddolen isod a defnyddiwch y wybodaeth ar y dudalen ganlynol i'ch cynorthwyo. Os nad yw'r ddolen yn agor yn syth efallai bydd angen i chi ei thorri a'i phastio i'ch porwr:

<http://www.forms.torfaen.gov.uk/section175return/survey.htm>

Mae'n cymryd rhwng 45 a 60 munud i gwblhau'r Hunan Werthusiad Diogelu Blynyddol Adran 175 ac mae'r gwerthusiad mewn adrannau er mwyn ei wneud yn haws i'w gwblhau.

Dyma'r dudalen gyntaf y bydd defnyddwyr yn gweld unwaith y byddan nhw'n defnyddio'r ddolen:

Pecyn Hunan-werthuso Diogelu Adran 175 2021
Section 175 Safeguarding Self-Evaluation Tool 2021

Dewiswch eich dewis iaith isod
Please choose your preferred language below

I'w ddilyn gan:

Pecyn Hunan-werthuso Diogelu Adran 175 2021

Dylai'r rhestr wirio hon gael ei chwblhau gan y Person Diogelu Dynodedig (PDD) a'r Llywodraethwr Diogelu Plant (LIDP) yn eich ysgol

Q1 Enw'r Ysgol:

Q2 Enw'r UBD:

Q3 Enw'r dirprwy UBD

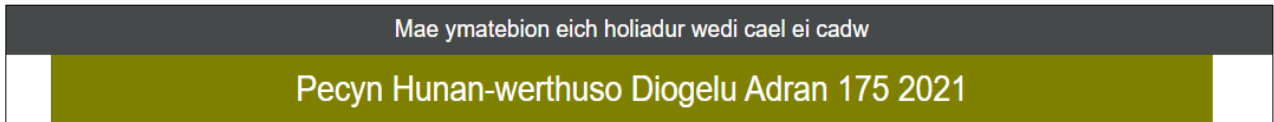
Q4 Enw'r Llywodraethwr dros Ddiogelu Plant:

Q5 Dyddiad cwblhau

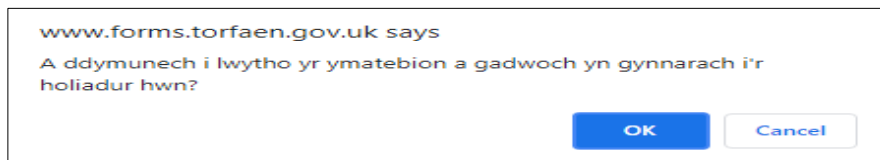
Mae pob cwestiwn ar yr adroddaid angen ateb ac ni all y defnyddiwr symud ymlaen at y dudalen nesaf oni bai bod cwestiynau'n cael eu cwblhau (bydd yr adroddiad yn dangos yn goch unrhyw gwestiynau nad sydd wedi cael eu hateb neu sydd angen esboniad pellach).

Bydd blychau yn gofyn am fwy o wybodaeth yn ymddangos ar gyfer atebion i rai cwestiynau.

Ar droed pob tudalen mae yna far sy'n dangos hynt yr adroddiad ynghyd ag opsiwn Ailosod / Cadw a Nesaf. Defnyddiwch yr opsiwn Cadw er mwyn cadw pob ateb a byddwch yn gweld y neges ganlynol yn cadarnhau bod atebion wedi cael eu cadw:

Yna wrth ddychwelyd i'r Adran 175 trwy'r ddolen e-bost cewch y neges ganlynol y dylech ateb 'lawn' iddi.

Os fyddwch yn gadael ac yn anghofio cadw eich atebion diwethaf, fe welwch y neges uchod wrth i chi ddychwelyd. Mae'n bwysig cadw yn rheoliadd gan y byddwch yn cael eich cymryd i'r dudalen olaf i chi gadw cyn i chi adael.

Mae darlun isod o'r adran olaf ar yr adroddiad:

A screenshot of a survey form. At the top, there is a green header with the text 'Gwybodaeth Ychwanegol'. Below this, there are two questions: Q91 and Q92. Q91 asks if the respondent has any other points to raise. Q92 asks if there are any other comments. Both questions have large text input areas. Below the questions, there is a paragraph of text: 'Diolch i chi am gwblhau'r Pecyn Hunan-werthuso Diogelu Adran 175. Sicrhewch bod gan yr UBD awdurdod gan y pennaeth i gwblhau a dychwelyd y ffurflen Cliciwch y botwm argraffu i gael copi caled o'ch ymateb ar gyfer eich cofnodion ac yna cliciwch y botwm cyflwyno i anfon eich ymateb.' At the bottom, there is a progress bar and five buttons: 'Back', 'Reset', 'Print', 'Save', and 'Submit' with a checkmark icon.

Unwaith y bydd pob cwestiwn wedi cael ei gwblhau sicrhewch eich bod yn dilyn y cyfarwyddiadau yn y drefn a ddangosir:

- Cliciwch y botwm Argraffu er mwyn argraffu copi caled o'r Offeryn Hunan Werthuso Diogelu Adran 175 i chi gadw.

Nodwch - dyma fydd eich unig gyfle i wneud hyn oherwydd unwaith y bydd y gwerthusiad wedi ei gyflwyno ni fyddwch yn gallu mynd at eich gwerthusiad terfynol yn electronig.

- Yna cliciwch Cyflwyno er mwyn cyflwyno'ch ymateb

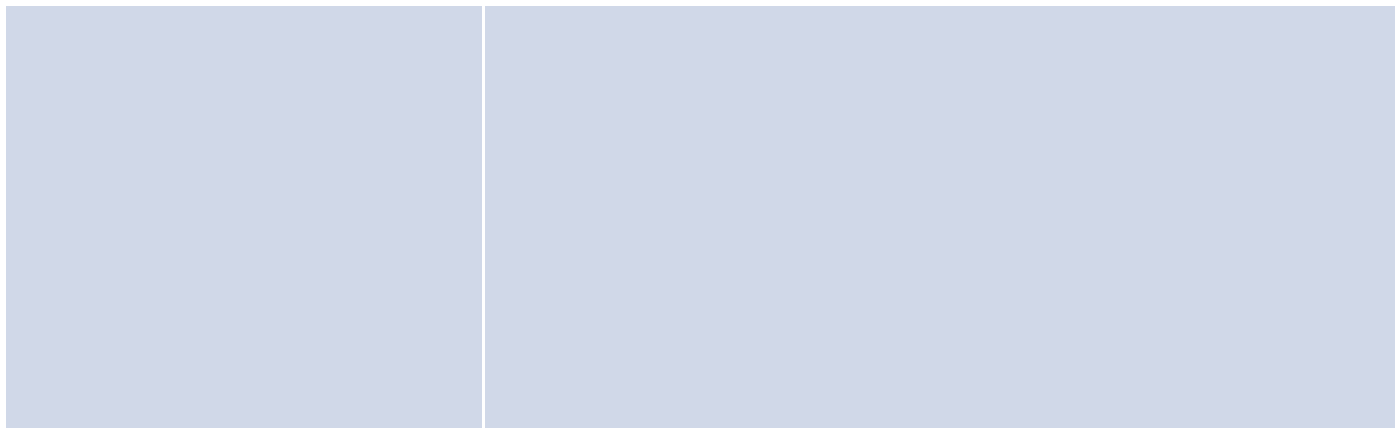
NODWCH OS GWELWCH YN DDA: pan fyddwch yn cwblhau'r Offeryn Hunan Werthuso Diogelu Adran 175, rhaid defnyddio'r un cyfrifiadur, gan fydd mynd ar y gwerthusiad o gyfrifiadur gwahanol yn arwain at golli atebion blaenorol.

Amserlen ar gyfer 2021 (bydd hon yn newid yn flynyddol fel y bo angen):

- Caiff yr Offeryn Hunan Werthuso Diogelu Adran 175 ei ddanfôn at ysgolion bob blwyddyn yn ystod tymor yr haf.
- Rhaid i'r Diogelu Berson Dynodedig gwblhau'r Adroddiad Diogelu Adran 175 mewn cysylltiad â'r Llywodraethwr Diogelu Plant.
- Dylai'r corff llywodraethol fod yn ymwybodol bod yr ysgol yn cwblhau'r gwerthusiad.
- Adroddiadau i'w cwblhau erbyn Dydd Gwener 28 Mai 2021.
- Yr Awdurdod Lleol i ddadansoddi adroddiadau yn ystod Mehefin/Gorffennaf.
- Atebion unigol i'w danfôn i bob ysgol ar ddechrau Medi.
- Crynodeb o'r holl ysgolion i'w danfôn i bob ysgol fel rhan o'r adroddiad diogelu blynyddol.
- Dylid adrodd am adborth o'r broses i'r corff llywodraethol a dylid cytuno ar unrhyw gamau a argymhellir a'r amserlenni dilynol (fel arfer o fewn 1 mis).
- Cwblhad gweithrediadau i gael eu hadrodd yn ôl i'r corff llywodraethol o fewn yn amserlenni a gytunwyd.
- Cadarnhau cwblhau'r gweithrediadau i'r Awdurdod Lleol erbyn diwedd Tymor yr Hydref.

- Sylwadau mewn perthynas â'r 'peilot' yma i'w cyflwyno i Jacquiline.watkins@torfaen.gov.uk neu Joanne.bradford-cummins@torfaen.gov.uk er mwyn trwytho datblygiad/gwelliant yn y dyfodol.

	Adroddiad Ysgol i Gynhadledd Amddiffyn Plant Enw'r Ysgol – Dyddiad y Gynhadledd -
Enw	
Dyddiad Geni (diwrnod/mis/blwyddyn)	
Cyfeiriad	
Cofrestr Anghenion Arbennig/IEP/Arall	
Cyflyrau Meddygol Hysbys	
Cofnod Presenoldeb	
Prydlondeb	
Unrhyw ddigwyddiadau arwyddocaol hysbys (Plentyn neu Hanes Teuluol)	
Anghenion a Datblygiad y Plentyn Gallu academaidd a/neu berfformiad Ymddangosiad a chyflwyniad Cam datblygu	

	Adroddiad Ysgol i Gynhadledd Amddiffyn Plant
Enw	
Llesiant Cymdeithasol ac Emosiynol Grŵp Cyfoedion Personoliaeth Ymddygiad Rhyngweithio ag athrawon Llesiant Emosiynol	

**Amgylchedd
Teulu/Rhiant/Gofalwr**

Lefel ymwneud
rhieni/gofalwyr

Gwybodaeth o
amgylchiadau ehangach
teulu
Amgylchiadau
cymdeithasol

Lefel cyfranogiad mewn
clybiau ar ôl ysgol (er
enghraifft)

Perthynas rhwng
athrawon a
rhieni/gofalwyr

Presenoldeb mewn
nosweithiau rhieni

Adroddiad Ysgol i Gynhadledd Amddiffyn Plant

**Unrhyw sylwadau
eraill**

Log Digwyddiad Diogelu

Er mwyn sicrhau bod gwybodaeth briodol ar gael ynghylch unrhyw bryderon a godwyd ynghylch amddiffyn plant, mae angen cwblhau log amddiffyn plant sy'n cofnodi'n fyr yr holl bryderon, unrhyw gyfathrebu, a champau a gymerwyd.

Rhaid i'r log gynnwys:

- ❖ Dyddiad/amser y derbyniwyd y wybodaeth.
- ❖ Manylion y sawl a rhoddodd y wybodaeth ac i bwy y chafodd ei rhoi.
- ❖ Dyddiad/amser/lleoliad y digwyddiad.
- ❖ Enw/Dyddiad Geni/cyfeiriad y plentyn.
- ❖ Manylion yr hyn a ddigwyddodd/y gwelwyd yn digwydd.
- ❖ Mae'n hanfodol bod geiriau'r plentyn ei hun yn cael eu cofnodi.
- ❖ Manylion unrhyw un arall oedd yn gysylltiedig.
- ❖ Pa gamau a gymerwyd ar y pryd?
- ❖ Manylion y camau a gymerwyd gan yr UBD
- ❖ Dyddiad ac amser cofnodi'r log.
- ❖ Llofnodi a rhoi dyddiad ar y log.
- ❖ Manylion yr atgyfeiriad ee i bwy, pryd.
- ❖ Os nad oes atgyfeiriad – pam – cadw cofnod o'r log.
- ❖ Manylion y swyddog ALL a gafodd ei hysbysu.
- ❖ Cofnod o'r camau gweithredu a awgrymir gan y gwasanaethau cymdeithasol, ALL, heddlu e.e. cyngor ynghylch plentyn yn cael ei anfon adref neu'n aros yn yr ysgol.

Dylid cadw'r rhain yn ddiogel yn yr ysgol.

Diogelu Plant – Dyletswydd i Adrodd (Ffurflen Atgyfeirio Amlasiantaethol)

Dyddiad Atgyfeirio:			
Ydy'r rhiant/ gofalydd yn ymwrybodol o'r atgyfeiriad hwn:	YDY ☐	NAC YDY ☐	
A gafwyd caniatâd i wneud yr atgyfeiriad hwn:	DO ☐	Caniatâd Ysgrifenedig neu Lafar	NADDO ☐
Os 'naddo', rhowch reswm:			

MANYLION Y PLENTYN/ PERSON IFANC					
Cyfenw:		Enw Cyntaf:		Rhyw:	
Dyddiad Geni: neu Ddyddiad Geni Tebygol (EDD)		Oed:		Rhif Gwasanaethau Cymdeithasol (os yw'n hysbys):	
Cyfeiriad:		Cod Post:		Rhif ffôn:	
Cyfeiriad presennol os yw'n wahanol i'r uchod:		Iaith gyntaf y plentyn neu'r dull cyfathrebu devisiol:		Oes angen cyfieithydd/ arwyddwr:	
Crefydd y plentyn:		Ethnigrwydd y plentyn:		Cenedligrwydd y plentyn (os nad Prydeinig):	
Ydy'r plentyn yn geisiwr lloches:		Statws mewnfudo'r plentyn (os yw'n hysbys):		Rhif cofrestru'r Svyddfa Gartref (os yw'n hysbys)	
Ydy'r plentyn yn "derbyn gofal":		Ydy'r plentyn weddi enwi ar y gofrestr amddiffyn plant:		Oes gan y plentyn anabledd?	
Ydy'r plentyn yn deithiwr:		Ydy'r plentyn yn ofalydd ifanc:		Unrhyw wybodaeth bellach am hunaniaeth y plentyn:	

MANYLION Y RHIENI BIOLEGOL/ PRIF OFALYDDION/ POBL SYDD Â CHYFRIFOLDEB RHIANT					
Enw'r fam		Cyfeiriad y fam os yw'n wahanol i gyfeiriad y plentyn:		Oes angen cyfieithydd:	
Dyddiad geni'r fam:		Ethnigrwydd y fam:		Anghenion y rhiant (anawsterau dysgu, anableddau corfforol):	Rhif Ffôn:

Enw'r tad		Cyfeiriad y tad os yw'n wahanol i gyfeiriad y plentyn:		Oes angen cyfeithydd:		Iaith gyntaf y tad:	
Dyddiad geni'r tad							
Ethnigrwydd y tad:		Anghenion y rhiant (anawsterau dysgu, anabledau corfforol):		Rhif Ffôn:		Oes gan y tad Gyfrifoldeb Rhiant:	
Enw / Dyddiad Geni:		Perthynas â'r plentyn:		Oes gan y person hwn Gyfrifoldeb Rhiant:		Oes angen cyfeithydd:	
Enw / Dyddiad Geni:		Perthynas â'r plentyn:		Oes gan y person hwn Gyfrifoldeb Rhiant:		Oes angen cyfeithydd:	

POBL ERAILL SY'N BYW YN Y CARTREF (gan gynnwys pobl nad ydynt yn aelodau o'r teulu)					
Enw:		Dyddiad Geni:		Perthynas â'r plentyn:	
Enw:		Dyddiad Geni:		Perthynas â'r plentyn:	
Enw:		Dyddiad Geni:		Perthynas â'r plentyn:	
Enw:		Dyddiad Geni:		Perthynas â'r plentyn:	
Enw:		Dyddiad Geni:		Perthynas â'r plentyn:	
Ydy pob plentyn yn y cartref hwn sy'n cael ei atgyfeirio:		YDYN ☐ NAC YDYN ☐			

POBL ERAILL O BWYS NAD YDYNT YN BYW YNG NGHARTREF Y PLENTYN (h.y. troseddwr honedig; aelodau eraill o'r teulu rydych chi'n eu hystyried yn berthnasol i'r atgyfeiriad hwn; tadau llysfrodyr/chwirydd neu hanner brodyr/chwirydd; partner rhiant/ gofalydd)						
Enw:		Dyddiad Geni:		Cyfeiriad:		Perthynas â'r plentyn:
Enw:		Dyddiad Geni:		Cyfeiriad:		Perthynas â'r plentyn:
Enw:		Dyddiad Geni:		Cyfeiriad:		Perthynas â'r plentyn:

GWYBODAETH AR GYFER YR ATGYFEIRIAD (Mae Nodiadau Canllaw wedi cael eu llunio er mwyn cynorthwyo'r person sy'n cyflwyno'r atgyfeiriad hwn)					
Atgyfeiriwyd gan (enw):		Asiantaeth/ Perthynas â'r plentyn:		Ydy'r person sy'n atgyfeirio eisiau aros yn ddienw:	(Noder: Nid yw pobl broffesiynol yn medru atgyfeirio'n ddienw)
Cyfeiriad:		Rhif Ffôn:		E-bost:	
Rheswm dros atgyfeirio/ Cais am Wasanaethau:	Cam-drin corfforol ☐ Cam-drin rywiol ☐ Cam-drin emosiynol ☐				

	Esgeulustod ☐ Pryderon diogelu ☐ Cais am wasanaeth ☐ Cam-drin ariannol ☐		
Amlinellwch yr amgylchiadau:	<i>Nodwch eich rhesymau dros gysylltu gan gynnwys manylion am y dyddiad, yr amser a'r man lle digwyddodd y cam-drin honedig</i>		
Beth yw'r cryfderau:	<i>Perthnasau positif/ amddiffynnol; y teulu'n awyddus i gydweithio; rhwydwaith deuluol dda</i>		
Beth yw'r rhwystrau:	<i>Amharodrydd i dderbyn cefnogaeth; anawsterau ariannol; problemau gofal plant; problemau cyfathrebu (nam ieithyddol/ ar y clyw/ ar y golwg)</i>		
Beth yw'r peryglon:	<i>Person ifanc ddim yn deall y perygl; perygl yn cynyddu heb gefnogaeth; perygl tymor hir a thymor byr i les yn gyffredinol</i> NODWCH HEFYD UNRHYW BERYGL A ALLAI EFFEITHIO AR DDIOGELWCH STAFF		
Pa asesiadau eraill sydd wedi cael eu cwblhau gan asiantaethau eraill (os yw'n hysbys):	<i>e.e. DASH; SERAF; MIRAF; ymholiad yn ôl yr arfer a CSERQ4, archwiliadau meddygol diweddar (gan gynnwys archwiliad meddygol amddiffyn plant); unrhyw asesiadau ieuchyd</i>		
Beth yw canlyniadau disgwyliedig yr atgyfeiriad hwn:	<i>Ymgymryd ag asesiad diogelu er mwyn asesu perygl posibl; gwasanaethau yn cael eu rhoi yn eu lle er mwyn cefnogi'r plentyn/ teulu; cofnodi gwybodaeth ar gyfer y plentyn</i>		
Pa weithred/ cefnogaeth sydd wedi cael eu gwneud eisoes yn eich asiantaeth er mwyn mynd i'r afael â'r pryderon hyn:	<i>Gan gynnwys gwybodaeth am atgyfeiriadau sydd wedi cael eu cwblhau ar gyfer asiantaethau eraill, h.y. Ataliadau</i>		
Unrhyw wybodaeth bellach allai fod yn berthnasol:	<i>Ydych chi'n ymwybodol bod y plentyn wedi cael ei enwi ar y gofrestr amddiffyn plant neu wedi "derbyn gofal" yn y gorffennol; yn ymwybodol o euogfarnau blaenorol/ pryderon diogelu mewn perthynas â'r camdriniwr honedig</i>		
ASiantaethau Allweddol			
Asiantaeth:	Enw:	Cyfeiriad:	Rhif Ffôn:
Meddyg Teulu (GP)			
Ymwelydd Iechyd/ Bydwraig			
Meithrinfa/ Ysgol			
Asiantaeth Arall (nodwch)			

CYFLWYNO'R ATGYFEIRIAD	
Blaenau Gwent	Duty.Team@blaenau-gwent.gov.uk
Caerffili	Contactandreferral@caerphilly.gov.uk
Sir Fynwy	childduty@monmouthshire.gov.uk
Casnewydd	children.duty@newport.gov.uk
Torfaen	socialcarecalltorfaen@torfaen.gov.uk

TU ALLAN I ORIAU/ CYSWLLT MEWN ARGYFWNG
17:00–08.30 dydd Llun i ddydd Iau, penwythnosau a gwyliau banc. 16:30–08:30 dydd Gwener MAE'N RHAI D I CHI FFONIO'R Tîm cyswllt mewn argyfwng gyda'ch pryderon 0800 328 4432 cyn llenwi'r Ffurflen Atgyfeirio Amlasiantaethol (MARF) a'i hanfon at yr awdurdod lleol priodol

Parch a gwydnwch – datblygu cydlyniad cymunedol Offeryn Hunan-Asesu 2016

Cafodd y teclyn hunan-asesiad ei newid er mwyn ei unioni â'r Ddeddf Gwrthderfysgaeth a Diogelwch 2015, Fframwaith Arolygu Cyffredin Estyn a'r dyletswyddau a'r cyfrifoldebau y mae angen i ysgolion gwrdd â nhw. Mae hyn yn cynnwys gweithio i drafod siaradwyr gwadd, digwyddiadau yn yr ysgol, asesiad risg a diogelu pob dysgwr mewn ysgolion a lleoliadau eraill.

Copiwch y ddolen isod i'ch porwr i weld y teclyn hunan-asesiad:

<http://gov.wales/docs/dcells/publications/160112-respect-and-resilience-self-assessment-tool-cy.pdf>

Amcan y teclyn hwn, a ddylai gael ei ddefnyddio gyda'r canllaw wedi ei ddiweddarau Gwrthsafiad a pharch - datblygu cydlyniad cymunedol <http://gov.wales/docs/dcells/publications/160111-respect-and-resilience-update-cy.pdf> (Copiwch y ddolen i'ch porwr i weld) yw galluogi ysgolion yng Nghymru i asesu'r lefel y maen nhw'n cydymffurfio â'r Ddeddf Gwrthderfysgaeth a Diogelwch a'r arfer gorau wrth gynnal cymuned dysgu ddiogel.

Gall ysgolion ddefnyddio hyn fel rhestr wirio o'u parodrwydd a'u cydymffurfiad cyffredinol. Mae'n caniatáu cyfleoedd i baratoi a gweithredu cynlluniau mewn ymateb i fylchau mewn perfformiad ac mewn unrhyw feysydd cyfrifoldeb a esgeuluswyd. Mae'n bwysig bod ysgolion a'u cyrff llywodraethol yn rhoi blaenoriaeth i'w cynlluniau diogelu er mwyn cydymffurfio â rhannau hanfodol y Ddeddf er mwyn cynnal cymuned dysgu diogel.

Derbynebau Trosglwyddo Cofnodion Amddiffyn Plant o fewn Sefydliad Addysgol

(Printiwch yr holl wybodaeth)

Enw'r Plentyn: _____

Dyddiad Geni: _____

Rhif UPN: _____

Dyddiad Mynediad: _____ Dyddiad Gadael: _____

Enw'r Ysgol Bresennol:

Cyfeiriad yr Ysgol Bresennol:

Enw'r Diogelu Berson Dynodedig: _____

Ffeil dyddiad wedi'i chyfnwid â llaw: _____ **neu**

Ffeil dyddiad wedi'i phostio drwy ddanfoniad cofnodedig:

_____

Llofnod yr Diogelu Berson Dynodedig presennol: _____

Dyddiad: _____

Enw'r ysgol dderbyn: _____

Cyfeiriad yr ysgol dderbyn: _____

_____

Enw'r Diogelu Berson Dynodedig sy'n Derbyn: _____

Ffeil dyddiad wedi'i derbyn â llaw: _____ **neu**

Ffeil data wedi'i dderbyn drwy ddanfoniad cofnodedig: _____

Llofnod yr Diogelu Berson Dynodedig sy'n Derbyn:

_____

Dyddiad: _____

**Sicrhewch fod y ffurflen hon yn cael ei dychwelyd i'r ysgol wreiddiol yn ddi-oed.
Dylai'r ysgol wreiddiol gadw'r dderbynneb hon yn ddiogel.**

COVID-19 – Crynodeb o'r newidiadau allweddol.

Ar yr adeg hon pan mae'r dirwedd yn newid o ddydd i ddydd mae'n rhaid i ni i gyd gofio bod gennym ddyletswydd o hyd i ddiogelu plant. Dylid darllen y ddogfen hon ar y cyd â pholisi'r ysgol ar ddiogelu/amddiffyn plant ac mae'n cyfleu gwybodaeth bwysig i staff a gwirfoddolwyr yn ystod yr achos o COVID 19 wrth i'r amgylchiadau barhau i esblygu: